

Beteckning: Rel C 10:V99

Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap

Guds ord i Sverige!

Ett försök till en kvalitativ fallstudie baserad på djupintervjuer över hur konverterade muslimer i Sverige tillgodogör sig Koranen

Rikard Engström
Juni 1999

C- uppsats, 10 poäng
Religionsvetenskap

Religionskunskap C
Handledare: Peter Södergård och Åke Tilander

Högskolan Gävle-Sandviken
Utbildningsinstitutionen
Religionkunskap C.
Handledare: Peter Södergård
samt Åke Tilander.

Uppsatsarbete
VT - 1999
Rikard Engström
0653-24110

Guds ord i Sverige!

**Ett försök till en kvalitativ fallstudie baserad på
djupintervjuer över hur konverterade muslimer
i Sverige tillgodogör sig Koranen**

Sammanfattning.

Mitt syfte med detta arbete har varit att försöka ge en beskrivning över vilken relation den konverterade muslimer i Sverige har till Koranen. Jag har valt att försöka belysa detta genom frågeställningen:

Hur tillgodogör sig konverterade muslimer i Sverige Koranen?

Arbetet är en kvalitativ fallstudie där jag genom fyra djupintervjuer på ett så brett vis jag förmått försökt omfamna de olika uttryck som relationen tar sig. Intervjuerna redovisas som referat i berättande form, och de föregås av en översiktlig beskrivning av Koranen.

Arbetet avslutas med en utvärderingsdiskussion där jag konstaterar att arbetet är ofullständigt då jag ej kunnat belysa den företeelse som frågeställning avser på ett begreppsligt vis. Slutligen så redogör jag för en möjlig fortsättning.

Innehållsförteckning.

Bakgrund	sid. 4
Uppgiftens gestaltande	sid. 4
Teori och metod	sid. 5
Koranen	
- Inledning	sid. 6
- Vad är Koranen?	sid. 7
- Koranens historia	sid. 10
- Att förstå Koranen	sid. 11
- Koranen och människan	sid. 13
- Koranen i Sverige	sid. 15
Intervjuerna.	
- Uppgiftsgivarna	sid. 16
- Frågorna	sid. 18
- Intervjuförberedelser	sid. 20
Samtal I.	
- Bakgrund	sid. 21
- Koranen - vad den är och hur den används	sid. 21
- Korantext	sid. 23
- Att förstå Koranen	sid. 24
- Samtid och tillämpning	sid. 24
Samtal II.	
- Bakgrund	sid. 25
- Koranen - vad är det?	sid. 26
- Att använda Koranen	sid. 27
- Ljusversen.	sid. 28
- Al-Fatihah	sid. 28
- Ya-Sin	sid. 28
- Tron och gudsförtröstan	sid. 30
- Att förstå sin samtid	sid. 31
- Tillämpning	sid. 31
Samtal III.	
- Bakgrund	sid. 32
- Visionen	sid. 32
- Koranen - vad är det?	sid. 33
- Att läsa Koranen	sid. 33
- Kunskapsförmedling	sid. 35
- Koranverser	sid. 36
- Al-Zalzalāh	sid. 37
- Al-Fatihah	sid. 38

Samtal IV.

- Bakgrund sid. 39
- Koranen, vad den är och hur den används sid. 39
- Korantexter sid. 40
- Al-Zalzalah sid. 41
- Al-Fatihah sid. 42
- Samtid och tillämpning sid. 42

Materialbearbetning.

- Intervjukommentar sid. 43
- Samtalsreferaten sid. 44

Sanningens ögonblick - en utvärdering.

- Inledning sid. 44
- Frågeställningen sid. 45
- Urvalet sid. 45
- Datainsamlingen sid. 46
- Datasammanfattning sid. 47

Referenser sid. 49

Bilaga: Frågeformulär sid. 50

~~~~~

*Och Vi gav David och Salomo kunskap (om många ting). Och de sade;
"Låt oss lova och prisa Gud, som har skänkt oss Sin nåd i rikare mått än andra troende
(Guds) tjänare!
Och Salomo ärvde Davids (profetiska visdom). Och han sade "(Hör på,) alla!
Vi har fått lära oss att förstå fåglarnas språk och något av allt (gott i denna värld)har
kommit oss till del - sannerligen ett tydligt tecken på (Guds) nåd!
(En dag) lät Salomo sina arméer av osynliga väsen, människor och fåglar samlas och han
formerade dem (till marsch och de marscherade) till dess de kom till Myrornas dal.
(Då) hördes en myra ropa; "Myror! Skynda er in i era bostäder så att inte Salomo och hans
soldater trampar ihjäl er utan att de (ens) märker det!"
Salomo log glatt åt myrans ord och han (bad till Gud och) sade; Herre!
Låt min tacksamhet för Dina välgärningar mot mig och mina föräldrar förbli levande, och
hjälp mig att leva rättskaffens så att Du kan se (på mina handlingar) med välbehag, och
gör mig av nåd till en av Dina tjänare!"* 27:15-19

Bakgrund.

Med hänsyn taget till denna kurs övergripande tema är förändring och att mitt önskemål inför denna kurs var att arbeta med helig text så har jag valt Koranen som ämne för detta arbete.

Skälen till detta val var att jag själv är intresserad av Islam, att Koranen har en sådan central plats i Islam samt Koranens aktualitet i Sverige genom den nya översättningen av densamma som M.K. Bernströms gjort.

Även om det var förenat med viss vanda att välja vilken helig text jag skulle arbeta kring så var det inget mot vad det innebar att välja arbetsuppgift. Jag var under denna period i ganska flitig korrespondens med ett flertal personer både inom den muslimska som den akademiska världen och jag hanterade en mängd förslag som denna kommunikation var upphov till - med tanke på den nya översättningen så låg det nära till hands att försöka studera receptionen av denna bland muslimer i Sverige - vidare skulle man i anslutning till översättningen fråga sig om den var den språngbräda som skulle förändra Islam i Sverige från en invandrarreligion till en blågul variant - ett komparativt studium var på förslag rörande någon gemensam gestalt i Koranen och Bibeln, t ex. Maria - någon form av interpretationsuppgift var länge aktuell - en belysning av kanon kring Koranen diskuterades - så även temafokusering kring t ex. domedagen osv.

Jag hade ett flertal bollar i luften samtidigt och situationen var stundtals rätt förvirrad, parallellt med detta så hade jag påbörjat studier i och omkring Koranen och ett råd jag fick av Christer Hedin var att sätta mig ner och läsa Koranen för att se vad som kom till mig. Även om detta råd i mitt förvirrade tillstånd kändes som ganska hopplöst så insåg jag att det var faktiskt det jag ändå för tillfället gjorde och beslöt mig för att följa det genom att gräva där jag stod. Väl sittandes inför denna text, en religionsstudent anno 1999, så väcktes ständigt olika frågor i mig vilka kan sammanfattas med - hur skall jag förstå detta?

Denna fråga blev i sin tur upphov till en frågeställning inom mig - hur förstår någon med liknande bakgrund som jag själv, men med den skillnaden att man är muslim, denna text?

Uppgiftens gestaltande.

Jag valde att utifrån denna fråga försöka beskriva förhållandet mellan den enskilde muslimen i Sverige och Koranen och att avgränsa gruppen "den enskilde muslimen" till konverterade muslimer med svenska som modersmål vilka har vuxit upp i svensk eller närgränsande kulturkontext. Med denna avgränsning så fick jag möjlighet att undersöka det som ytterst intresserade mig, relationen individen och Koranen, samtidigt som jag kunde beröra de olika frågeställningarna som jag tidigare funderat över.

Min avgränsning vad gäller målgrupp ledde till vissa konsekvenser. Jag var nu i viss utsträckning hänvisad till intervjuer för att få tillgång till någon form av empiriskt material att belysa min kommande frågeställning med.

Jag började fundera kring om det inte vore rimligt att ta hänsyn till vad min valda målgrupp skulle anse vara en rimlig frågeställning att arbeta kring och använda de indikationer mina samtal med representanter ur denna grupp skulle ge gällande uppgiftens utformande.

I valet mellan en mer preciserad frågeställning såsom tolkningen av vissa textavsnitt och en bredare utförd undersökning så fick jag genom olika samtal intrycket av att flera föredrog det senare alternativet då det gav möjlighet för den enskilde att formulera just det som för den som var viktigt rörande Koranen.

Då jag var i avsaknad av jämförande material att få vägledning av och då jag såg framför mig att mitt arbete med hänsyn till detta i viss mån var att betrakta som grundforskning så var en bredare frågeställning även i det avseendet att föredra.

Jag hade under mina studier i och kring Koranen stött på en beskrivning av en muslimsk skribent, Ahmad von Denffer, över vad han ansåg vara ett lämpligt närmande till Koranen. Han skriver:

The proper approach to the Qu´ran, in my humble view, can be described in three stages. You must: first, receive the message of the Qu´ran, by hearing or reading it; second, understand the message of the Qu´ran by reflecting upon it and studying it´s menings; third, apply the message of the Qu´ran by ordering your personal life as well as the life of soceiety according to it´s message. (von Denffer s7 1985)

Denna indelning erbjöd mig ett redskap att arbeta kring där jag skulle ges möjlighet att täcka in just det område som var det väsentliga för den enskilde individen och där jag minskade risken för att min förförståelse skulle begränsa mig till ett område som inte alls motsvarade det som främst var angeläget för den enskilde troende.

Mitt syfte med detta arbete har varit att försöka ge en beskrivning över vilken relation den konverterade muslimen i Sverige har till Koranen. Jag har valt att försöka belysa detta genom frågeställningen: **Hur tillgodogör sig konverterade muslimer i Sverige Koranen?**

Jag är medveten om att det finns en hel del att invända mot en sådant här förfarande vid val av frågeställning, är det rimligt att ge den grupp vilka jag vill studera ett sådant inflytande över uppgiftens utformande frågar sig säkert en och annan, och är det överhuvudtaget möjligt att genomföra uppgiften med så vag precisering. Jag vill inte kommentera detta mer än med att jag när valet gjordes var medveten om denna problematik, därmed inte sagt att jag har gjort det bästa valet.

Teori och Metod.

Det som under detta arbete har varit det svåraste och det som också jag själv anser vara arbetets största svaghet är dess brist på teoretisk förankring. Jag har av olika skäl haft mycket svårt att kunna knyta an de behov som frågeställningen varit upphov till mot en medvetet vald forskningsteori. Detta har varit upphov till en hel del bekymmer och får nog i stort betraktas som ett misslyckande för min egen del, men det har även inneburit vissa fördelar - som att jag inte distanserats från ämnet för min forskning genom någon teoribildning utan hela tiden enkelt kunnat återkoppla till min ursprungliga frågeställning.

Mitt förhållningssätt till det kommande materialet skulle kunna beskrivas som försiktigt, där jag snarare ansluter mig till en meningstydande än en meningsskapande teoribildning.

För att kompensera bristen på ett teoretiskt fundament så har jag försökt anstränga mig för att skapa en trovärdig arbetsform och vara tydlig vid min beskrivning av denna.

Den som jag tidigare nämnt självklara konsekvensen av min frågeställning var att jag var i behov av empiriskt material som underlag för att kunna ha möjlighet att beskriva förhållandet mellan den konverterade muslimen och Koranen. Att försöka göra upp en plan för att få tillgång till detta blev mitt första steg. Jag var medveten om bristen på sådant material och visste således att jag i stor utsträckning skulle vara hänvisad till intervjuer, men blev ändå aningen förvånad då jag inte fann något jämförandematerial ens i Storbritannien. Forskningen

rörande enskilda muslimers upplevelsevärld är synnerligen begränsad. Detta innebar att jag i ganska hög grad var beroende av den informationen som mina kommande intervjuer skulle komma att ge.

Med tanke på att forskningsfältet var förhållandevis okänt så fick min studie på ett tidigt stadium ett drag av grundforskning där jag genom att tillgodogöra mig olika uppfattningar och begrepp inom mitt forskningsområde skulle kunna utveckla någon form av teori som svar på min frågeställning.

För materialinsamlandet så ansåg jag att en kvalitativ fallstudie var att föredra då det skulle ge mig tillgång till en ändamålsenlig metod att utforma ett gott materialunderlag. Metodvalet rörande insamlandet av information stod till viss del i relation till att jag tidigare arbetat efter denna metod och funnit att den givit mig goda verktyg då det gällde att tillgodogöra mig subjektiv information över ett nutida fenomenets innebörd. Fallstudien erbjöd vidare möjlighet till processförståelse samt i vissa avseenden större flexibilitet.

Jag valde att min främsta informationskälla skulle vara ett begränsat antal, 4-6 stycken, djupintervjuer vilka jag påbörjade förbereda mig inför. Detta skedde främst genom att försöka göra mig en bild av vem jag skulle intervju och om vad, samtidigt så beslöt jag mig för att ett viktigt led i mitt förberedelsearbete var att jag själv var läst på i och omkring Koranen.

Min huvudsakliga fokusering var på att kunna få möjlighet att samla in ett tillförlitligt material över hur den enskilde konvertiten uppfattade sitt tillgodogörande av Koranen. Jag såg framför mig en deskriptiv redogörelse för dessa uppfattningar med viss heuristisk anstrykning som kunde ligga till grund för den teoribildning som den kvalitativa forskningen syftar till.

Det var så hårt jag vid detta läge ville spänna bågen, och det visade sig till slut att det inte var längre än dit som pilen orkade.

Koranen.

Inledning.

Under denna rubrik tänker jag försöka mig på att ge en översiktlig beskrivning av Koranen. Den kan dels ses som ett erbjudande till de av läsarna som upplever att de saknar elementära kunskaper rörande Koranen, men även fungera som en beskrivning över vissa delar av de förkunskaper jag bar med mig in i intervjusamtalen.

Det finns enorma mängder skrivet material att tillgå att tillgå rörande Koranen, den är tillsammans med Bibeln en av den mest lästa texterna i den mänskliga historien. Materialmängden gör att uppfattningarna kring Koranen skiljer sig åt både inom Islam men framförallt i förhållande till den västerländska forskningen. Då detta arbete syftar till att beskriva tillgodogörande av Koranen bland muslimer så har jag framförallt valt att återge uppfattningar om Koranen från muslimskt håll. Men jag redogör även för rön presenterade av västerländska forskning. Om inget annat anges så återges den muslimska uppfattningen, som naturligtvis ska förstås som en uppfattning bland fler.

Följande litteratur har använts till detta kapitel:

- Bernström, M.K. (1998) *Koranens budskap*
- Blachère, R. (1994) *Koranen*
- von Denffer, Ahmad (1985) *Ulum al-Quran*
- Hjärpe, Jan (1999) *Höjdpunkt i Islams försvenskning* recension ur SDS.

- Murad, Khuram (1997) *The way to the Quran*
- Phillips, Abu Ameenah Bilal (1997) *Usol at-tafseer*

Inför de frågeställningar som denna beskrivning ev. ger ber jag läsaren att erinra sig författarens bristfälliga kunskaper inför detta jättelika ämne och vända sig till mer kunniga källor. Nog med ursäkter!

Vad är koranen?

Koranen innehåller Guds - skaparen och upprätthållarens, uppenbarelser till människan. Koranen står i samband med den av Gud praktiserande traditionen att till människorna sända profeter för att delge dem kunskap om Guds vilja som kan tjäna som vägledning åt människan över hur hon bör leva. Guds vägledning antar en mängd olika uttryck varav flera är tillgängliga för människan, kunskap om Guds vilja ges bl.a. genom att iakttas skapelsen.

Profeter och de uppenbarelser som nedsänts till dem är dock vägledning från Gud som enbart är ämnad åt människorna, och bör förstås som Guds kommunikation med människan. Koranen nämner en mängd olika profeter ifrån olika folk, ett flertal verkade bland det judiska folket och den ansluter till en befintlig och levande tradition bland judar och kristna.

Ämnet för Koranen är huvudsakligen människan, den berör människans relation till Gud, människans relation till sig själv samt människans relation till resten av skapelsen. Syftet med uppenbarelserna är att erbjuda människan det korrekta förhållningssättet till ovanstående relationer, vilket innebär en tillbedjan av endast Gud och en underkastelse under dennes ordning.

En definition av Koranen given av Ahmad von Denffer lyder:

”The speech of Allah sent down upon the last Prophet Muhammad, through the Angel Gabriel, in its precise meaning and precise wording, transmitted to us by numerous persons (tawáatur), both verbally and in writing” med tillägget att Koranen är ”Inimitable and unique, protected by God from corruption.” (von Denffer s.17 1985)

Abu Ameenah Bilal Phillips definierar Koranen såsom ”Allah’s words which were revealed in Arabic in a rythmical form to Prophet Muhammad.” (Phillips s.86 1997)

M.K.Bernström liknar Koranen vid ”en serie predikningar, sinsemellan fristående men med ett fast inre sammanhang och en klar följdriktighet”. Koranen beskrivs vidare som ett scenario för en dialog mellan Gud och människan där Koranen bl.a. ställer frågor och Bernström säger: ”Det är självfallet Gud som berättar, undervisar, förmanar, varnar, klandrar, berömmar, tröstar och frågar och den som är troende och läser Koranen med allvarligt och öppet sinne känner sig uppfordrad att ta ställning och ge svar.” (Bernström XIV 1998)

Koranen uppenbarades till profeten Muhammed huvudsakligen genom ängeln Gabriel, de förmedlades antingen genom Gabriels direkta tilltal eller genom ett ekande ljud ”såsom ljudet från klockor”. Vid ett tillfälle talade Gud, ur en slöja av ljus, direkt till Muhammed. All förmedling skedde via någon form av ljud.

Koranen nedsändes i två etapper, den första uppenbarelserna sker genom att Gud låter en avskrift av den himmelska matrisen av Koranen, *lauh al-mahfuz*, nedsändas till den nedersta av himlarna *bait al-izza* under vad som går under namnet maktens natt *laila al-qadr*. Den andra etappen skedde i segmenterad form under 23 påföljande år vilket inleds med att Muhammed som under maktens natt befinner sig under de någon av de tio sista dagarna av den årliga fastan i en grotta på berget Hira mottager följande fem verser:

Läs i din Herres namn, Han som har skapat - skapat människan av en grodd som växer fast! Läs! Din Herre är den Störste av de frikostiga, som lärt pennans bruk, lärt människan vad hon ej visste! **96:1-5**

Koranens minsta sammanhängande enhet kallas *ayat* - vers, vilket i Koranen även används som beteckning för gudomligt tecken, en eller flera ayor tillsammans representerar någon av profetens uppenbarelsen, dessa är i sin tur sammanställda i kapitel - *sura*. Koranen består av 114 stycken suror av skiftande längd, den kortaste suran omfattar fyra stycken ayor medans den längsta innehåller 286 stycken ayor. Uppenbarelsernas inbördes ordning inom varje sura ingår i själva uppenbarelsen och är givna av profeten Muhammed, medans surornas inbördes ordning i Koranen är ett resultat av ett sammanställande av den i bokform, något som skedde efter Muhammeds livstid. Surornas inbördes ordning följer i stora drag principen att de längsta surorna kommer först varpå de övriga följer i fallande led. Alla suror har namn vilka fungerar som rubrik, namnen är valda utefter ett av surans teman eller efter ett enstaka ord i den, oftast i första versen. Rubriken har fler funktioner men kan sällan betraktas som en beskrivning av innehållet utan snarare så utgör de ett associationsstöd åt det vanligt förekommande bruket att recitera ur minnet.

Även om det är uppenbart att Koranen inte bör uppfattas som ett linjärt historiskt kontinuum så har man inom de islamiska studierna eftersträvat att försöka ange surornas inbördes kronologiska förhållanden, en viktig skiljelinje är huruvida de uppenbarades i Mekka eller Medina. Av de 114 surorna så härrör 85 stycken till Mekka medans 29 stycken härrör från Medina, de Medinska surorna är dock längre vilket gör att ca: två tredjedelar av den totala texten härstammar från tiden i Medina. Att ta hänsyn till att Koranen nedsändes till en specifik plats i en specifik tid har alltid varit betydelsefullt inom Islam när det gäller att förstå Koranen. Detta har inte endast haft historiskt intresse utan varit betydelsefullt för förståelsen och tolkningen av respektive verser. Det finns en tradition som bland annat använts inom den islamiska lagstiftningen som säger att om två ayor är svårförenliga i den praktiska tillämpningen så upphäver den senare uppenbarade ayan den tidigare.

Den Mekkanska fasen varar i 13 år, denna fas domineras av profetens kallande till Islam, huvudtemat i dessa uppenbarelsen är: Gud och dennes enhet, den kommande återuppståndelsen och domen, rättfärdigt uppförande - profeten Muhammeds roll är här som tillkännagivare och som varnare.

Den Medinska fasen varar tio år, från *hijra* - emigrationen till Medina, till profetens död, uppenbarelsernas övergripande tema är dels att fortsätta på det mekkanska temat, men till det tillkommer ämnen som berör den muslimska *umma* - församlingens, verklighet. Här berörs olika juridiska föreskrifter, krigssituationer, förhållandet av de trossvaga läpparnas bekännare samt förhållandet till andra folk, främst då judar och kristna de sk. bokens folk. Ämnet för dessa uppenbarelsen kan sammanfattas med riktlinjer för det islamiska samhället (Phillips s.205-219.)

Muhammeds sista uppenbarelse löd dock:

Och frukta den Dag då ni skall föras åter till Gud! Då skall var och en fullt ut erhålla den lön som han har förtjänat, och ingen skall lida orätt. **2:281**

Den metod som Koranen använder vid sin förmedling av Islams principer kan ses som ett kontinuerligt flöde av kunskap bit för bit som stod i relation till människors mentala, spirituella samt fysiska förmågor att kunna tillgodogöra sig denna av kunskap.

De tidiga surorna berör som vi sett i huvudsak Guds enhet och återuppståndelsen, till största del berör de tidiga surorna den första av Islams sk. pelare, vittnesbörden - som uttrycker den rena trons - *imán*, fundamentala värde. Först tolv år senare var det dags att i

Koranen nämna den andra av Islams pelare salat - den obligatoriska bönen som är den praktiska tillämpningen av imán och uttrycker relationen mellan människan och Gud. Tre år senare, efter emigrationen till Medina börjar Koranen nämna fastan - sawm och den religiösa skatten - zakat, den sistnämnda kan ses en konsekvens av imaan när det gäller mellanmännsliga förhållanden. Hajj - vallfärden är den sista av Islams pelare och den tas upp i Koranen sex år senare, endast två år innan Muhammeds död. Andra skäl som nämns som orsak till den segmenterade förmedlingen av Koranen är varsamhet med Muhammed (uppenbarelserna var mycket ansträngande), att stärka Muhammeds inre person, att underlätta bevarandet av Koranen, att hantera situationer eftersom de uppstod - en slags processkunskap, samt att genom sin enhetlighet visa på att en sådan lång tids förmedling endast kan ha Gud som upphov.

(Phillips s. 135-146.)

Koranens litterära form är skiftande, förekomsten av variationer gällande dess litterära form erbjuder inte endast en mångfaldig presentation utan sägs också vara det mest effektiva sättet att framställa Koranens budskap på. Några av dess litterära former var vanligt förekommande under den tid den nedsändes medans andra är helt unika för Koranen. Fyra stycken grundläggande former är 1. Mathal - metaforer och ordspråk. 2. Qasam - eder. 3. Jadal - diskuterande. 4. Qissah - narrativ. (Phillips s. 245.)

Ordet quran förekommer ofta i korantexten i betydelsen ”recitation med hög röst”, för Muhammed och hans samtid uttrycker ordet förutom att det har en stark musikalisk klang först och främst tanken på muntlig kommunikation. Det är först mot slutet av Muhammeds gärning, när Uppenbarelserna börjar nedtecknas, som ordet får betydelsen Skrift, och då endast stundtals.

(Blachère s. 13.)

Koranen benämner sig självt med följande andra namn: furqan - måttstock - skiljelinje 25:1, tanzil - nedsändelse 26:92, dhikr - erinran 15:9 samt kitab - skrift 21:10.

Koranens språk är som bekant arabiska, det råder dock oklarheter vilken slags arabiska det gäller. Muslimska källor menar att det var den dialekt av arabiskan som talades av Muhammeds stam, Quraish medans västerländska forskare anser att det var en slags poesi arabiska kallad koinearabiska som under denna tid stod högt i kurs. Koranens arabiska skiljer sig hursomhelst åt från dagens arabiska och fungerar idag som Islams liturgiska språk.

Koranen är själv tydlig med att valet av språk står i relation till sändebudets och hans folks språkkunskaper. Detta har naturligtvis påverkat synen på översättning av Koranen till andra språk, vilket man under lång tid ansåg omöjligt, vilket i sin tur har påverkat tillgängligheten. Nedanstående vers är tydlig vad gäller språket medans motiveringen är dubbeltydig beroende på vilka som avses med *ni*.

Vi har utformat den som en förkunnelse på det arabiska språket för att ni helt och fullt ska förstå (dess budskap) 43:3

Även om det här ovan har framgått så kan det inte nog betonas att Koranen såsom vi idag känner den inte existerade under profeten Muhammeds tid, och att förmedlingen av Koranen framförallt skedde genom minnesrecitation.

Koranens historia.

En absolut central dogm inom stora delar av Islam är att Koranen som vi idag känner den ord för ord motsvarar de uppenbarelser som profeten Muhammed mottog. Förutom det muslimska församlingens egna ansträngningar att bevara Guds ord så menar man också att Koranen är skyddad av Gud, även gällande sin ursprungliga mening **15:9**.

Undantagen från denna uppfattning är Shia som menar att de partier som förhärligade Ali redigerades bort efter Muhammeds död.

Detta anspråk på absolut autenticitet innebär naturligtvis att man från muslimskt håll upplever att man som enda trossamfund har tillgång till Guds uppenbarelser i sin originalform vilket leder till att varje enskild muslim har tillgång till källan för kunskap om Guds vilja och är dessutom medverkande till dess bevarande genom att lära sig så mycket man förmår utantill. Detta autenticitetsanspråk har i sin tur lett till att man från västerländskt håll i sin forskning lagt ner stor möda på att påvisa att autenticiteten är bristfällig.

Den muntliga förmedlingen av Koranen har alltid varit mycket stark inom Islam, vilket var särskilt påtagligt i den orala kultur som rådde vid Koranens nedsändning. Under profeten Muhammed så förvaltades Koranen framförallt genom hans försorg och genom att han instruerade sina följeslagare - *sahaabah*, över hur de skulle bevara samt bruka den, förmedlingen skedde främst muntligt. Det kan tyckas märkligt att profeten Muhammed inte ombesörjde en textsammanställning innan sitt frånfälle, tanken på en skriven text måste de första muslimerna varit medvetna genom närheten till både judar och kristna. Skälen till detta faktum spekuleras det i och det enda som verkar klart är att avsaknaden av en textsammanställning inte var en slump. Vid Muhammeds död så fanns alltså inte Koranen i den form som vi idag känner den, däremot förekom nedskrivna suror och även sammanställningar av dessa, åsikterna går dock isär gällande i vilken utsträckning Muhammed var inblandad i dessa.

Efter Muhammeds död ankom det på hans följeslagare att förvalta kunskapen om och vidareförmedlingen av Guds ord, man förmedlade sina kunskaper till sina lärjungar - *tabioon*, vilka fick förutom att lära sig Koranen även förmedlat de olika versernas omständigheter, samt profetens tolkning av de verser som han kommenterat. De fick även förklara innebörden i vissa ord som det fanns oklarheter kring. Dessa lärjungar fick i sin tur förmedla sina kunskaper vidare och det var under denna tredje generation som det aktualiserades med en mer systematisk hopsamlande av Koranen.

(Phillips s. 31-39)

Enligt den muslimska beskrivningen av Koranen i dess nuvarande form så berättas det att sammanställningen påbörjades genom den första kalifen Abu Bakr's försorg. Zaid ibn Tahit, en av profetens förtrogne instruerades efter Muhammeds död av Abu Bakr på inrådan av den blivande kalifen Umar att samla in all material rörande Koranen. Orsaken sägs vara att Umar efter ett slag då många av recitatörerna dött blivit mycket oroad för att budskapet genom de olika krigen skulle dö ut. Både Abu Bakr och Zaid tvekade inför att genomföra en uppgift som profeten inte företagit sig, men Umar lyckades övertyga Abu Bakr som i sin tur övertygade Zaid ibn Tahit. Zaid samlade ihop skrivet samt memorerat material, nedtecknade detta varpå det förvarades först hos Abu Bakr, sedan hamnade den hos Umar för att när han dog slutligen hamna hos Muhammeds änka och tillika Umars dotter, Hafsa.

Det finns ett flertal indikationer i hadithberättelserna att flera av profetens följeslagare hade sammanställt eget material. Exempel på sådana var Ibn Masud, Ubay bin Kab och Zaid bin Thabit, vidare hade även Muhammeds hustrur Umm Salamah, Aisha och Hafsa egna avskrifter.

Den tredje kalifen Uthmans sammanställning av det av Abu Bakr's hopsamlade materialet uppstod i samband med att motsättningar uppstått mellan muslimer rörande det korrekta sättet att recitera Koranen. Uthman sammanställde materialet i den ordning som vi i dag känner Koranen och sände år 653 ut kopior i riket med order om att dessa skulle vara den "äkta" Koranen samt med en uppmaning att låta bränna de avskrifter av profetens uppenbarelser som inte hade sitt ursprung ur dessa kopior. Suhufexemplaret, Abu Bakr's material, återlämnades till Hafsa men förstördes år 684, för att undvika kommande schismer. Det finns naturligtvis en mängd frågetecken kring en sådan här historiebeteckning, men jag tänker nöja mig med att åter erinra om den till denna utveckling medföljande dogm, att Koranen är skyddad av Gud från all form av förvanskning. (von Denffer s.44-55)

Genom historien så har det alltid varit en spänning mellan ett absolut återgivande av den skrivna texten och en strävan att göra innehållet mer lättillgängligt, den första gruppen har dock alltid varit den starkare.

Dock har man genom åren när det under Muhammeds tid ofullständiga alfabetet utvecklats även ändrat den skrivna texten i förhållande till denna utveckling. Den ursprungliga texten innehåller inga vokaler, punkteringar, inga markeringar om ordens inbördes status, inga pauseringstecken, det fanns heller inga versnumreringar eller markeringar mellan verserna. Alfabetet utvecklades under senare delen av 600-talet då en så tydlig nedteckning som möjligt blev nödvändig då den med tanke på Islams expansion i världen skulle tillgodogöras av människor som inte hade arabiska som modersmål. (von Denffer 57-58)

Koranrecitatörerna - *qari*, har alltid varit en betydelsefull grupp parallellt med arbetet med att fixera texten så utvecklas bland dessa olika läsvariationer gällande framförallt uttal och pauseringar. Att recitera regelbundet och att anstränga sig för att göra det så vackert som man förmår har alltid varit viktigt.

Vad gäller den muntliga traditionen finns det stora meningsskiljaktigheter mellan muslimsk och västerländsk forskning, då man har att ta hänsyn till befintligheten av de olika variationerna av recitation som var särskilt vanliga förr. Detta menar man från muslimskt håll härrör från det faktum att Koranen uppenbarades på sju dialekter något man menar ligger till grund för Muhammeds uttalande om att man bör läsa på det vis som är enklast för en. Västerländsk forskning menar snarare att man i århundradena efter Muhammed inte hade en lika rigid hållning gentemot dialektala skillnader utan att ett normerande kanon utvecklades genom åren och fastslogs ca: 900e.kr. (Blachère s.20)

Detta kan dock inte överskugga betydelsen av bruket av recitation, Kenneth Cragg säger: "This phenomenon of Qu'ranic recital means that the text has traversed the centuries in an unbroken living sequence of devotion." (Phillips s.160 1997)

Att förstå Koranen.

Var uppmärksam på det du vet och det du inte vet bör du söka kunskap om hos de som vet, detta kan sägas vara en grundläggande hållning som man haft inom Islam rörande förståelsen av Koranen. Muhammed varnar sina efterföljare å det strängaste för att tolka Koranen med stöd av spekulationer och ogrundade uppfattningar, och Koranen själv säger följande:

Det är Han som har uppenbarat för dig denna Skrift, där det finns fast och klart formulerade budskap - de utgör dess kärna - och andra som är framställda i bilder. Men de

vilkas hjärtan har farit vilse går efter sådant i Skriften som har framställts i bild, när de försöker så split och förvirring genom (godtycklig) tolkning av dess innersta mening - dess innersta mening känner ingen utom Gud. - De vilkas kunskap är fast rotad och djup säger: ”Vi tror på denna (Skrift); allt är från vår Herre.” Men ingen ägnar eftertanke åt (och tar varning av) detta utom de som har förstånd. 3:7

Man kan dela in koranstudier i två kategorier vilka kallas *tadhakkur* och *tadabbur*. Tadhakkur kan sägas vara lekmannaförståelsen och berör oftast de tydliga partierna av Koranen som är av instruktiv karaktär. Tadabbur berör även de oklarare partierna i Koranen och vilar mer på vetenskaplig grund samt strävar efter en mer övergripande förståelse av Koranen. Det är dock viktigt att ständigt ha i åtanke att - *dess innersta mening känner ingen utom Gud*.

Vetenskapen om Koranen kallas *Ulum al-Quran* och betecknar områden såsom:

- Koranens uppenbarelser
- Koranens insamlande.
- Systematiseringen och uppställningen av Koranens suror
- Koranens nedtecknande
- Skälen och omständigheterna kring uppenbarelserna.
- Vad som uppenbarats i Mekka respektive i Medina.
- Om upphävandet av verser och om dessa verser.
- Om tydliga och mindre tydliga verser.

Termen kan även beröra koranrelaterade studier såsom förklaringar av verser och passager av profeten Muhammed själv, av hans kompanjoner, deras efterföljare samt senare koranexegeter.

(von Denffer s.8)

Man har inom Islam alltid haft en stark medvetenhet kring att man önskat en samlad bild över hur Koranen bör förstås. Strävan gällande tolkningsföreträdanden kan sägas vara att man eftersträvat koncensus med tidigare uttolkare. Den främsta källan är naturligtvis Koranen själv, Koranen ger ofta upphov till frågor som många gånger besvaras av Koranen själv vid fortsatt läsning. Denna självförklarande process kallas för *tafsir* - tolkning, genom Koranen. Vid ett flertal tillfällen så förtydligar profeten Muhammed Guds ord i Koranen, något som nämns vid ett flertal tillfällen i Koranen. Till stöd för sin tolkning hade Muhammed förutom att han var den av Gud utvalda även tillgång till uppenbarelser förmedlade till honom rörande olika frågeställningar där Gud uttrycker sin vilja medans Muhammed ansvarar för den verbala formuleringen av denna vilja. Dessa kallas *hadith qudsi*, de bildar tillsammans med Muhammeds övriga förklaringar och tillämpningar av Koranen det man kallar *sunna* vilket är efter Koranen den främsta källan till förståelse av Koranen, dessa går under namnet tafsir genom sunna. Närhelst sahaabah - profetens följeslagare, inte kunde finna tafsir på något parti ur Koranen av den självt eller genom sunna så fick de genom resonemang baserad på dessa kunskaper samt den aktuella versens kontext finna en rimlig tolkning, detta kallas tafsir genom *aathaar*.

En fjärde kunskapsväg är tafsir genom språk och syftar på en korrekt förståelse av ordens egentliga innebörd under den tid de förmedlades. Det är först efter att man tagit hänsyn till dessa kunskapsvägar som den enskilde lärde - *muffasir*, tillåts att formulera en egen uppfattning. Principen för denna stränga kunskapsförmedling bland de lärde kan sägas vara uttryck för strävan att bibehålla den heliga texten i sin ursprungliga utformning och är en del av Guds beskydd av densamme.

(Phillips s.15-50)

Principen för denna tradition, *Ijmá* - samtycke mellan odiskutabla kanoniska uttolkare, uttrycker Muhammed med ”aldrig ska min församling kunna enas om något som är felaktigt”. (Blachère s.75)

Trots ambitionen om enhetlighet gällande tolkningen av Koranen så har olika skolor genom åren utvecklats, exempel på dessa är:

Tafsir bi-l-riwaya - tafsir genom förmedling (traditionalister)

Tafsir bi-l-ray - tafsir genom sunt omdöme (rationalister)

Tafsir bi-l-ishara - tafsir genom indikation från tecken (mystiker)

(von Denffer s.126)

Den historiskt sett stora meningsskiljaktigheten inom korantolkningen är en kamp om prioritet mellan två av Guds kvaliteter, Guds allsmakt kontra Guds rättvisa. Den tidiga tolkningstraditionen var traditionalistiskt förankrad, för att vinna trovärdighet var man tvungen att förankra sin uppfattning i ett tidigare tankegods som stod i relation till en auktoritetskedja vilken slutade i Koranen. Dessa betonade starkt de deterministiska dragen i Koranen där Guds allsmakt i slutändan måste förstås som att människan inte fritt valde sina handlingar (då dessa ingrep på Guds allsmakt). En diskussion, vilket initierades av teologer från Basra och Kufa, uppstod kring människans fria vilja i förhållande till Guds allsmakt. De irakiska teologerna hävdade att detta stred mot en annan av Guds kvaliteter - Guds rättvisa, vilken var ointressant om människan inte var ansvarig för sina handlingar. Man hävdade en annan form av tolkningstradition som bygger på Koranens uppmuntran att använda förnuftet, denna skola följer en rationell tolkningsgrund och kallas för den mutazilitiska. Andra ämnen för meningsskiljaktigheter var frågan om Guds antropomorfa drag, där den mutazilitiska skolan kraftigt värjde sig mot att tillerkänna Gud någon för oss begriplig form och vände sig mot traditionalisternas begagnande av uttryck såsom Guds tron eller Guds ansikte.

Naturligtvis tillkom det andra uppfattningar genom åren, framförallt från grupper av mystiker som hävdade sitt tolkningsföreträde genom att påstå att de var vägleda av Gud. Då denna möjlighet erkänns i Koranen har man inte kunnat avfärdat dessa men de har heller aldrig kunnat få något vetenskapligt erkännande.

Under andra hälften av 1800-talet sker en revolution inom texttolkningen kring Koranen. Ett nytt ifrågasättande av alla de problem som har med koranen att göra påbörjas, denna riktning får ses som ett svar på kombinationen av muslimsk stagnation och den västliga världens imperialism. Man menade att det enda sättet att möta detta var att återuppväcka kraften från vissa värden från det förflutna, dess främste förespråkare Sheik Muhammad Abduh hävdade att endast en återgång till profetens sunna och Koranens lära kan återge Islam dess kraft.

(Blachère s.71-88)

Under åren så utvecklar sig alltså ett stort historiskt block av lärde mäns tankar om Koranen vilka styrde tolkandet av Koranen.

Detta är en välsignad skrift som Vi har uppenbarat för dig, (Muhammad). Människorna bör tänka över dess budskap och lägga dem på minnet, om de har förstånd. 38.29

Koranen och människan.

I detta avsnitt så kommer det mesta av materialet från Ahmad von Denffer och Khurram Murad och är presenterade med en uttrycklig intention av att vilja vitalisera koranläsandet vilket kan innebära att det är en idealiserad bild som ges i syfte att inspirera den troende.

En sammanfattning avkapitlet ”living the Qurán” ur Murads bok kan se ut som: Koranen är en skrift innehållande ett budskap vilket genererar en rörelse - från det ögonblick den

nedsänts har så varit fallet, Muhammed - en tillbakadragen medelålders gift man fås att överge sitt stillsamma liv för att ställa sig upp och utmana sin samtids livsstil. Att endast läsa Koranen kommer ej vara tillräckligt för att ge ett den troende stöd, hon måste från första början vara inställd på att aktivt verka för de förändringar som Koranen yrkar på.

(Murad s. 111-118)

Att möta Koranen är inget den troende gör utan att förbereda sig på olika vis, det finns olika föreskrifter på önskvärt närmande vilka skiftar i olika utsträckning. Det viktigaste rör dock renhet, dels i yttre bemärkelse *wudú* - rituell tvättning, som en viktig del i förberedelsen, men även renhet i inre bemärkelse vad gäller den troendes syfte - *niyya* anses mycket betydelsefullt.

Vid läsandet av Koranen uppmanar von Denffer och Murad den troende att inta en följande hållning: - Var fullständigt övertygad om att Koranen är Guds uppenbarelser till människan.

- Läs för att behaga Gud och ingen annan. - Acceptera till fullo dess vägledning. - Forma dig själv i förhållande till dess vägledning. - Ta din tillflykt till Gud och sök Guds hjälp i dina studier.

(von Denffer s.180)

Man uppmanas även att som enskild stärka och bevara hjärtats - *qalb*, som syftar på centrat för människans inre värld, närvaro genom att medvetandegöra sig om Koranens direkta aktualitet, att Gud ständigt är närvarande och att Gud talar till den troende här och nu. Det arabiska ordet som beskriver skeendet att läsa Koranen är - *tilawah*, någon bra översättning av ordet saknas utan det som kommer närmast är "följa med" och "komma nära".

(Murad s.37-39)

Både von Denffer och Murad ger ett flertal andra anvisningar rörande hur man bör möta Koranen som alla uttrycker stor innerlighet och närvaro något man uppmanas att visa både emotionellt och fysiskt i konkreta handlingar under läsandet.

Koranen vill uppvakta dig och föra dig till en ny lovande relation med Gud, detta kommer att stärka tron, viljan och trofastheten säger Murad.

Vid himlen och vid den nattliga besökaren! Och vad kan låta dig förstå vad den nattliga besökaren betyder? (Det är) den stjärna vars ljus lyser upp (det djupaste mörker).

Ingen människa (har lämnats) utan den som vakar över henne. 86:1-4

Regler för hur man läser Koranen kallas *tajwid* och berör framförallt uttal och läshastighet och pausering, vilka dessutom skiftar beroende på syftet med läsningen. Att recitera regelbundet samt att anstränga sig för att göra det vackert anses som viktigt och recitation har en framskjuten roll i gudsdyrkan och är att föredra framför läsande med endast ögonen.

Innan man börjar recitera bör man vara rituellt ren och helst rengöra mun och tänder, klädd i rena kläder och vänd mot Mekka. Recitation kan ske alltifrån mycket korta stunder till längre läsning, under ramadan så uppmanas varje troende att recitera eller åhöra hela Koranen, den är därför indelat i trettio lika delar där varje del kallas *juz*. Det finns även en indelning av Koranen i sju lika delar där det avses att man skall läsa igenom koranen mellan två fredagsböner. Att läsa Koranen särskilt intensivt natten innan fredagsbönen anses berömvärd.

Inom Islam har man en i den mänskliga historien unik tradition av muntlig förmedling av helig text, memorering av Koranen kallas *hifz* och sker i regel genom muntlig förmedling. Det anses vara varje muslims plikt att memorera så mycket ur Koranen som hon förmår. Det finns en *hadith* - en episod ur profeten Muhammeds liv, som säger att han uppmanar människor att regelbundet recitera Koranen, att göra det så att det inspirerar andra att göra likaledes, att

uttala orden korrekt vilket även inbegriper pauserna mellan ord och stycken, samt att man bör reflektera över det man recitera i syfte att förstå innebörden av det.

I traditionella muslimska samhällen så lär sig barnet att läsa upp *al-Fatihah* - inledningssuran, i samband med att hon lär sig tala, det fortsätter sedan framgent med att ständigt memorera nya delar ur Koranen. Denna påverkan intensifieras i 5-6 årsåldern och fortsätter därefter i sex till sju år och hos många unga ännu längre, omgivningens respekt för koranen, vördnaden för den som undervisar i den eller har kunskap om den bidrar till den betydelse barnet ger Koranen. Senare som skolelev känner barnet självrespekten växa genom den kunskap som den får. Studiet av den Heliga boken i koranskolan får genom sitt ingripande i stort och smått, det klara såväl som gåtfulla en överväldigande inverkan på barnet. Pedagogiken har alltid varit densamma, utantillinläring. En normalbegåvad elev beräknas behöva åtta till tio år för att skaffa sig en säker utantillkunskap av hela Koranen. Med ständig upprepning av surorna så genomsyras muslimens liv av Koranen varpå den får ett mycket djupt inflytande över individen och i det muslimska samhället.

(Blachère s.109-111)

Koranen i Sverige.

Samtidigt som man inom Islam varit förhållandevis tolerant vad gäller olika läsvariationer, vars ursprung går att finna i de dialektala skillnader som fanns i det snabbt växande *umman* - den globala muslimska församlingen, så har översättningar av Koranen under lång tid varit en omöjlighet. Principen för *tarjama*, översättning av Koranen, har varit att den aldrig till fullo kan ersätta originaltexten och för att accepteras är den tvungen att uppfylla en mängd kriterier.

Följande avsnitt är en sammandrag av en artikel skriven av Jan Hjärpe - SDS 99-01-04 A4. Svenskars första möte med Islam skedde genom de långväga färder som vikingar företog sig, den svenska nationens möte med Islam kan sägas kom efter slaget i Poltava som genom kontakten med turkarna ledde till en relation till den muslimska världen. En del avhandlingar finns från 1700-talet som berör ”turkarnas religion”.

Den första översättningen av Koranen till svenska genomfördes av officeren och diplomaten J F S Crusenstolpe översättning utkom 1843. Under Nathan Söderbloms initiativ genomfördes en mängd översättningar av ”främmande religionsurkunder”. K.V.Zetterstéen var ansvarig för en översättning av Koranen som utkom 1917 och som tills alldeles nyligen varit den svenska översättningen som varit vanligast förekommande. Det råder ganska delade meningar om värdet av denna översättning, det finns de som hävdar att den är en av de främsta västerländska översättningarna som finns att tillgå, medans de flesta muslimer haft mycket svårt att acceptera översättningen. Orsakerna till det är bl.a. att den inte är godkänd av någon islamisk auktoritet, att man uppfattat språket som ålderdomligt, att översättningen många gånger är missriktade, samt det berömda förordet som Zetterstéen skrev, som idag är svårt att uppfatta annat än tämligen nedsättande i sin attityd.

Den 17/12-98, dagen innan den årliga ramadan utkom en ny översättning av Koranen på svenska, Koranens budskap. Ansvarig för detta arbete är M.K.Bernström, en svensk före detta ambassadör som konverterat till Islam. Bernström utgår ifrån uppfattningen att Koranen betraktad som Guds ord endast kan återges genom arabiskan, så den återges allteftersom den svenska översättningen löper på. Till detta så erbjuds det även en omfattande kommentardel av Muhammad Asad som löpande återger en vad Jan Hjärpe kallar ”nutida islamisk normalteologi av hög klass”.

Denna översättning har blivit godkänd av al-Ahzar universitetet i Kairo som är auktoritativ myndighet då det gäller utgivning av Koranen. Koranens budskap har blivit

mycket väl mottagen av muslimer i Sverige och har all möjlighet att bli den svenska Islams standardtolkning av texten. Den får ses som ett stort steg i Islams etablering i Sverige och som en betydelsefull länk i hur Islam kommer att gestaltas i Sverige.

Avslutningsvis så citerar jag den franske orientalisterna Regis Blachère: ”En koranöversättning hur perfekt den är, hur välförsedd med kommentarer den är kan aldrig vara sig själv nog. Budskapet som uppenbarades för Muhammed kräver, liksom alla heliga urkunder, att den icke-muslimske läsaren är observant på sig själv och sina tankebanor”. (Blachère s.10 1994)

Intervjuerna.

Uppgiftsgivarna.

Syftet med att välja djupintervjuer var att genom dessa få empiriskt underlag till kommande hypoteser. Vägen till dessa intervjuer var dock kantad av vissa för mig nya upptäckter.

- Det som till en början vad det mest påtagliga var den ömsesidiga misstänksamheten som jag upplevde fanns mellan den akademiska världen och muslimerna. Vad gäller den akademiska världen så blev detta aldrig riktigt tydligt för mig utan utgick mestadels från en känsla av att sätta parantes kring muslimer så fort det blev tal om att närma sig den muslimska verkligheten. Jag måste dock tillägga att det inte är osannolikt att detta till viss del är frukten av hjärnspöken hos mig själv.

- Misstänksamheten bland muslimer var med hänsyn taget till ”världscenariot” i viss mån väntad och överensstämde med tidigare erfarenheter jag haft, men jag upplevde det mer påtagligt denna gång och det berörde mig mer. Att man dessutom upplevde sig, som en kvinna jag var i kontakt med uttryckte det ”jag känner mig exploaterad och som ett missförstått forskningsobjekt” förbättrade inte läget. Detta ledde till att jag insåg att jag i kommande samtal måste försöka anstränga mig för att bemöta detta initialt så att vi inte skulle hamna i en dialog där min samtalspartner agerar alltför mycket i försvar gentemot tidigare erfarenheter.

Jag vill dock poängtera att denna misstänksamhet inte var något utmärkande för de kommande uppgiftsgivarna utan var snarare en allmän känsla jag fick ur alla de samtal jag förde under denna period.

- Den grupp människor jag valt som målgrupp visade sig vidare vara ganska flitigt använda i olika former av undersökningar och det fanns här en viss utmattning vilket avspeglades i motivationen till att delta i nya undersökningar. Jag fick finna mig i att fast ett flertal personer uttryckt att de ansåg att uppsatsidén var bra så var den personliga entusiasmen inte den jag förväntat mig.

- Ytterligare en frågeställning som jag var tvungen att hantera var den som berörde mina kommande uppgiftsgivares intresse av att delta i samtal. Det fanns en risk att de jag skulle komma i kontakt med var de aktiva utåtriktade konvertiterna som agerade delvis å gruppens vägnar. Jag har hela tiden försökt att vara uppmärksam på detta vilket inte varit helt lätt samtidigt som det ytterst är en fråga som hänger på hur jag hanterar materialet.

- En annan erfarenhet jag fick var att den grupp jag vänt mig till visade sig inte ha det förväntade framtida inflytandet som jag till en början anat. Vad gäller Islams framtida

utformning i detta land så var de flesta överens om att den grupp som kommer att ha störst inflytande är den mycket stora grupp unga män och kvinnor som är födda i Sverige av invandrarföräldrar. De är många gånger välutbildade, minst tvåspråkiga, ambitiösa och har i första hand vänt sig mot Islam på eget initiativ snarare än genom föräldrarnas försorg, som ofta har sekulariserats i och med flytten till Sverige.

- Vidare så visade det sig att det var betydligt lättare att både komma i kontakt med kvinnliga konvertiter och få dem att vilja delta i denna undersökning än det var att nå männen, något som också syns i mitt urval.

Dessa erfarenheter påverkade visserligen min uppfattning om den grupp jag vänt mig mot och skulle kunna få betydelse i kommande slutsatser, men det ändrade inte arbetets huvudsakliga inriktning. Jag fann det fortfarande värdefullt att undersöka hur konverterade muslimer i Sverige tillgodogör sig Koranen.

Gruppen konverterade muslimer hade jag som jag tidigare visat preciserat till människor som har svenska som modersmål, är uppvuxna i svensk eller närgränsande kulturkontext samt som på eget initiativ har konverterat till Islam.

Hur skulle mitt urvalsförfarande då ske?

Jag bedömde att mina möjligheter att få en övergripande bild av min målgrupp var orealistiskt, att göra ett heltäckande urval som tog hänsyn till de olika variationerna som gruppen bestod av var därför inte aktuellt. Med detta inte sagt att jag, utifrån mina intryck, inte försökte få viss spridning på de kommande uppgiftsgivarna. Jag valde att använda mig av ett ickesannolikhets-urval, något jag även motiverade med att jag i detta skede inte i detta läge strävade efter att generalisera mitt undersökningsmaterial.

Man skulle vidare kunna beskriva mitt urval som ett ändamålsenligt urval då vissa kriterier var givna av mig eller av situationen. Mitt önskemål var att de jag skulle samtala med skulle ha varit muslimer i minst fem år, detta motiverade jag med att denna tidsrymd skulle ge den tid som var nödvändig för reflektion över förhållandet sig själv och texten.

En annan faktor som påverkade urvalet ändamålsinriktat var att intervjuerna som sådana skulle begränsa personerna som kunde och ville delta, dessa var beroende av de jag lyckades finna och de som skulle kunna tänka sig ställa upp i intervjuer.

Mitt urval baseras alltså på ett ändamålsinriktat ickesannolikhets-urval.

Jag hade som jag tidigare nämnt redan varit i kontakt med olika personer i de muslimska kretsarna i landet och samtidigt deltagit i en diskussionsgrupp bland cybermuslimer på internet, bland annat i syfte att försöka få mera aktuella kunskaper än de som jag kunde läsa mig till. Jag hade även genomfört ett samtal i moskén i Uppsala kring ämnet för min uppsats med en person som jag endast träffade vid det tillfället. Genom dessa kontakter så lyckades jag även få olika uppslag till personer som skulle kunna vara aktuella till mitt arbete. Jag började kontakta dessa en och en och undvek att följa upp rekommendationer från de som accepterat att delta, jag ville undvika alltför täta samband mellan de som jag skulle komma att samtala med. Efterhand så visade det sig att jag lyckats få tag i fyra personer som velat delta i samtal, tre kvinnor och en man, varav tre var från Stockholm och en från Uppsala.

Frågorna.

Jag har sammanställt ett förhållandevis stort antal frågor, 28 stycken, där varje fråga i sig är ämne för omfattande studier. Mitt syfte är dock inte att få helt uttömmande svar på alla dessa frågor eller ens inom varje område utan jag har snarare varit intresserad av att kunna få en överskådlig bild av hur relationen den enskilde konvertiten och Koranen ser ut. Jag har haft förhoppningen att väl förberedda frågor i kombination med ett löst strukturerat samtal där samtalet i sig får styra utnyttjandet av frågorna skulle vara en möjlighet att kunna få min frågeställning åskådliggjord.

Jag tror att det är viktigt att hålla i minnet att Koranen, både religiöst och kulturellt är betydligt närmare oss än vad vi vanligtvis erkänner samtidigt som den är mycket mer främmande än vad vi inser. Att reducera Koranen till endast en bok är ett stort misstag, man bör hela tiden erinra sig den orala förmedling som varit dess främsta förmedlingsverktyget sedan *laila al-qadr* - maktens natt.

Jag vill utveckla hur jag tänker kring vad von Denffer menar vara ett lämpligt närmande till Koranen och som han har delat in i de tre steg jag tidigare redogjort för:
The proper approach to the Qu´ran, in my humble view, can be described in three stages. You must: first, receive the message of the Qu´ran, by hearing or reading it; second, understand the message of the Qu´ran by reflecting upon it and studying it´s meanings; third, apply the message of the Qu´ran by ordering your personal life as well as the life of society according to it´s message. (von Denffer s7 1985)

I sin bok *Ulum al-Quran* - vetenskaperna om Koranen, så använder von Denffer denna uppdelning för att illustrera i vilken av grupperna *ulum al-quran* hör hemma, grupp två. Han utvecklar tyvärr inte denna uppdelning vilket gör att jag inte redovisar för vad han grundar den på. Men själv ser jag i den en möjlighet att kunna belysa olika områden som berör relationen Koranen och den troende.

Att använda mig av von Denffers ”proper approach” ger mig ett bra verktyg att kunna fånga upp de olika yttringarna som finns gällande relationen den enskilde och Koranen. Det ger mig dessutom möjlighet att tydliggöra mitt upplägg för de inblandade med stöd av en muslimsk skribent vilket kan vara ett sätt att hantera den misstänksamhet jag tidigare nämnt.

Vad gäller frågorna som jag förberett så kan man säga att de i huvudsak är indelade i tre grupper vilka representerar var och en av de av von Denffer föreslagna grupperna. Frågorna tillhör, med undantag för den första och den sista frågan som är av mer allmän och övergripande karaktär, någon av dessa grupper.

Den första frågegruppen, 2-15, berör hur man på olika sätt mottar Koranen, här finns det tre frågeställningar som jag var mer intresserad av.

- Det rör först och främst koranens tillgänglighet: - vad innebär det att Koranen är förmedlad på arabiska - vad innebär den orala förmedlingen - vad innebär den stora och gedigna tolkningstraditionen - vad innebär det att det inte funnits en till svenska för muslimer acceptabel översättning av Koranen? Alla dessa frågor berör Koranens tillgänglighet.

- Den andra frågeställningen jag ville beröra i denna grupp var M.K.Bernströms nya översättning av Koranen - vad har den inneburit?

- Den tredje frågeställningen är berör skillnaderna i recitation, åhöraren, läsandet och memorerandet - vilket var en uppdelning jag gjorde för att kunna belysa olika aspekter av förmedlingen av Koranens ord, vilka tillfällen det skedde, i vilka sammanhang eventuella följdritualer osv.

Den andra frågegruppen berör hur man förstår Koranen genom studier och reflektion. Med detta hade jag avsikten att försöka beskriva förståelsen som en fördjupning av det mottagna ordet. Detta berörde frågorna 16- 22, där tre av frågorna berör hur man upplever specifika texter.

Jag bad varje person att välja något ur Koranen som den ville belysa genom att delge mig sin reflektion över den valda texten. Detta hade ett flertal fördelar, dels blev det ett enkelt sätt för var och en att med hjälp av texten kunna lyfta fram något som den kände var betydelsefullt. Det var också ett sätt för mig att genom att ge den intervjuade initiativet kunna hantera de eventuella dolda avsikter som kunde finnas närvarande.

Jag hade själv valt två textutdrag som jag meddelat var och en att jag ville samtala om, det var inledningssuran al-Fatihah och sura al-Zalzalah.

Jag ska utveckla varför jag valt just dessa:

Al-Fatihah är Koranens inledningssura, den är mycket omtyckt och högt hållen inom Islam. Den går under ett flertal olika namn som uttrycker dess särställning varav Umm al-Kitab - Skriftens moder är ett av dem.

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN!

Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre, den Nåderike, den Barmhärtinge, som allsmäktig råder över Domens dag!

Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.

Led oss på den raka vägen - den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor; inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse! **1:1-7**

Den uttrycker på ett mycket komprimerat vis det som inom Islam är fundamenten. Bernström uttrycker det som - att Gud är en och till sitt väsen oförliknelig, att Gud är Skaparen och Vidmakthållaren av universum, källan till den livgivande nåden, den Ende inför vilken människan sist och slutligen måste stå till svars, den Makt som ensam kan i sann mening ge vägledning och hjälp; vidare kravet på rättfärdigt handlande i detta livet (led oss på den raka vägen); principen att ett liv följer efter döden och att människans beteende och handlingar har direkta, organiska konsekvenser i nästa liv; principen om vägledning genom utsända och som ett utflöde av detta, principen att en obruten kontinuitet utmärker all sann religion.

(Bernström s.1 1998)

Al-Fatihah betraktas som en bön, och den ingår i de dagliga obligatoriska bönerna, utför man dessa så har man läst al-Fatihahs sju verser minst 17 gånger under ett dygn. Det är heller inte ovanligt att den används i andra sammanhang när något skall inledas eller avslutas. Detta är den sura som är den mest kommenterade av alla Koranens suror.

Jag har valt att vilja belysa den för att den är så representativ för Islam och på ett överskådligt vis ger möjlighet att kommentera dess olika delar. Det är självklart också fascinerande att få möjlighet att samtala om en text som vederbörande upprepar så ofta.

Al-Zalzalah - är vald mer utifrån sitt tema än själva texten. Ett genomgående tema i Koranen är betoningen på den kommande domens dag, den beskrivs i olika ordalag och kan säkerligen uppfattas olika. Klart är att det är en dag som alla bör frukta, det är sanningens ögonblick, rättvisans dag etc där allt går under för att ge möjlighet till det kommande eviga livet där paradiset och helvetet väntar.

När jorden skälver i sitt (sista) skalv och jorden kastar upp sina bördor och människan ropar: "Vad är det som har hänt med den?"

Den Dagen skall (jorden) berätta vad den har bevittnat

(av människornas handlingar), och följer då din Herres ingivelse.

Den Dagen skall människorna stiga fram i grupper för att se (och lönas för) sina handlingar.

Och den som har gjort så litet som ett stoftkorns vikt av gott ska se det, och den som har gjort så litet som ett stoftkorns vikt av ont skall se det.

99:1-8

Vem av oss kan inte föreställa oss något liknande på hinsidan graven, men denna dag sker efter döden och är något som hela människans existens står i förhållande till. Jag har valt *al-Zalzalah* dels för att jag tycker om den men framförallt har jag velat få tillstånd ett samtal kring hur man betraktar domens dag och vad den innebär för vederbörande här och nu.

Då samtalen kring *al-Zalzalah* snarare handlar om dess tema än den specifika texten så har jag valt att återge den här, vilket inte bör innebära att du som läsare skall nöja dig med endast en genomläsning. Läs den ett flertal gånger och föreställ dig dagen.

Den tredje frågegruppen berör tillämpningen av Koranen och gäller frågorna 23-27. Det kan innebära allt från Koranens funktion som "uppslagsbok" eller "kokbok" till att tillämpningen är det uttryck som ett resultat av att Guds ord givet av Koranen som har sått, grott och mognat i människan. Detta var den del av frågorna som var svårast att förbereda. Då frågorna låg i slutet så var risken stor att Koranen som "uppslagsbok" redan berörts tidigare, vad gällde den i kroppen mognade tillämpningen så är det av så pass privat natur att det kan vara svårt att finna bra frågeställningar annat än att be vederbörande exemplifiera.

En fråga arbetets gång vuxit fram i mig hade sitt ursprung ur att jag slagits av spänningen mellan Koranen som evigt budskap och den inom Islam starka traditionen att fixera Koranen genom sin fokusering den kontext som var gällande då Koranen uppenbarades.

Med stöd av Khurram Murad då han säger "*We must bring each word of the Quran to bear upon or own realities and concerns by transcending the barriers of time, culture and change*". (Murad s.17 1997) så har jag velat ställa frågan om vilka ansträngningar man gör för att omfamna nuets kontext.

Intervjuförberedelser.

Jag har tidigare beskrivit att jag försökte förbereda mig väl inför kommande samtal för att ha större möjligheter att kunna tillgodogöra mig vad samtalen hade att erbjuda.

I avvaktan på kommande samtal i kontakt med var och en minst en gång för att höra efter att inga tveksamheter uppstått, jag lät de bestämma platsen för samtalen, dels för att ge dem möjlighet att vara på "hemmaplan", och dels för att jag själv hade svårt att erbjuda alternativ.

Att det var människor och inte böcker som var mitt huvudsakliga källmaterial visade sig i all sin tydlighet när en av mina fyra uppgiftsgivare meddelar en vecka före avtalat datum att hon ska åka ner till Sudan just då. Efter en stunds kaos så löste det sig dock genom välvillig improvisation men visade återigen hur beroende av intervjuerna jag var.

Jag tänkte mig att i huvudsak dokumentera de fyra kommande samtalen genom bandinspelningar vilka jag avsåg komplettera med vissa anteckningar. Jag beslöt mig för att inte använda mig av tekniken deltagande observation då tillfället för vårt möte endast var ett och jag bedömde det som att jag inte skulle kunna vara tillräckligt uppmärksam på detta under intervjun för att kunna delge några trovärdiga observationer.

Jag går efter samtalen igenom hur jag valt att redigera texten men ger här en kortare beskrivning för att underlätta det fortsatta läsandet. Jag har valt att återge samtalen i berättande form där jag har velat ge samtalet en deskriptiv karaktär och som genom

redigeringen fått en heuristisk anstrykning. Den berättande formen gör att den löpande texten i huvudsak är en återgivning av uppgiftsgivarens uppfattning i olika frågor.

Då jag har citerat Koranen så är det med både fet och kursiv text med hänvisning längst ner där numret innan kolonstecknet betecknar numret på suran och numret efter kolonstecknet betecknar versnumreringen. Alla citat ur Koranen är hämtad ur M.K.Bernströms översättning. Det kan dessutom tilläggas att när Bernström i sin översättning har satt något inom parantes så är det en översättningsteknisk detalj där man tagit hänsyn till både kravet på bokstavstrohet och klarhet. Genom det arabiska språket uppbyggnad där Koranens språk ofta utelämnar ord som är underförstådda så blir det i en direktöversättning ofta oklarheter vad gäller syftningar. De ord som är satt i parantes är de underförstådda syftningarna som av översättaren erbjuds läsaren som stöd i att få klarhet i texten.

Samtal I.

Bakgrund.

H. är en kvinna i fyrtioårsåldern som jag träffar en aprilkväll efter en för oss båda ansträngande dag. Vi träffas på en föreningslokal i Stockholm där H. är engagerad i en förening som islaminformatör.

H. är gift, har fyra barn och arbetar som sekreterare inom en fackförening.

Förutom yrkesarbete och föreningsdito så hinner hon även med högskolestudier, sociologi och idéhistoria är ämnen som hon läser eller har läst. Det är med andra ord en mycket aktiv kvinna jag möter.

Sin konvertering beskriver hon som en successiv process där hon konverterade

”hemma på soffan” 1982 och ”på pappret” två år senare. H. sökte sig själv mot Islam attraherad av dess enkla och tydliga beskrivning av Gud som En, dess samhällssyn samt betoningen på människors lika värde. Under denna tid så fanns det inte mycket information tillgängligt om Islam i Sverige så mycket av den kunskap hon ville ha fick hon själv söka reda på berättar H. Vilket hon exemplifierar med att hon först via radio fick kännedom att det fanns en moské i Stockholm.

Koranen - vad den är och hur den används.

H. beskriver Koranen som Guds budskap till mänskligheten, ett budskap som uppenbarats till ett flertal profeter genom mänsklighetens utveckling och som anpassats till hennes möjlighet till reception. Koranen är det slutliga budskapet som med sin tidlöshet alltid kommer att vara aktuellt. Det centrala i Koranen är dess innehåll, Koranen är en bruksanvisning med ett enkelt budskap till människan som ska tjäna som vägledning för henne i livet. Koranens budskap sammanfattar H. med att det finns endast en Gud samt en uppmaning till människan att göra det goda, det handlar om, som i all uppenbarelse, om mycket enkla grundprinciper.

H. brukar uppmuntra människor till att försöka lära sig att läsa Koranen på originalspråket något hon själv kan även om det går långsamt. Det finns ett värde i detta både med hänsyn taget till den enskildes förståelse av texten men även för att den enskilde bidrar till bevarandet av den heliga texten i oförvanskad form. Att ha tillgång till uppenbarelserna i sitt original är en unik möjlighet som muslimer har, och varje människa som memorerar Koranen är delaktig i bevarandet av denna möjlighet. Det handlar inte om att bli arab eller att arabiskan i sig skulle ha några extraordinära kvaliteter utan att ha direkt tillgång till källan.

H. menar att all översättning av Koranen är tolkningar av densamma och kan aldrig göra anspråk på att representera originalet, därför anser hon det viktigt att originaltexten alltid löper parallellt med översättningen. Samtidigt så menar H. att det viktigaste för den troende är att förstå innebörden i texten vilket innebär att hon har en ganska pragmatisk inställning till mottagandet av texten, man läser det man kan på arabiska och kompletterar med översättningar. Det är inte meningen att nybörjaren ska traggla med arabiskan till den grad att det försvårar gudsdyrkan. H. betonar starkt vikten för henne att förstå vad hon läser och att hon anstränger sig mycket för det, vilket innebär att hon använder flera utgåvor av Koranen för ett ständigt jämförelsearbete.

De översättningar av Koranen som H. använder sig av är främst två engelska översättningar, en av Muhammed Yusuf Ali och den andra av Marmaduke Picthall. Sedan Bernströms översättning utgivits så använder hon sig även av den. Vad det gäller Bernströms översättning så har den mest påtagliga följden av denna för H's del varit att de - föreningen, kan ge ut de böcker som man gjort men som väntat på utgivning tills man haft tillgång till en erkänd översättning på svenska. För personlig del så har denna översättning inte inneburit särskilt mycket utan hon är nöjd med sin teknik att förstå Koranen genom att ställa originaltexten bredvid olika översättningar och genom det försöka förstå.

Den tidigare översättningen av Koranen gjord av Zetterstéen har H. undvikit då hon menar att den har fullt med brister och är som hon säger ”översatt av en som är hatisk mot Islam”. Det man tidigare har föredragit att göra när det gäller att återge Koranen på svenska är att själv översätta de aktuella verserna, vilket varit otillfredsställande men ändå att föredra framför att begagna sig av Zetterstéens översättning.

H. säger att hon innan hon använder sig av Koranen i regel försöker genomföra den rituella tvagning - *wudú*, som rekommenderas om det inte på grund av praktiska omständigheter blir för omständligt. Vad gäller *niyya* - avsikten och *qalb* - hjärtats delaktighet säger H. att det låter ju vackert men att det ytterst handlar om att ha en grundläggande respekt för den heliga texten.

Angående mina frågor rörande recitation, åhöraren och läsande så säger sig H. inte uppleva dem riktigt relevanta, för henne finns allt i ett sammanhang där de går in i varandra utan att hon gör den åtskillnad som min frågeställning gör sken av. Vi har lite svårt att förstå varandra under denna frågeställning. Jag får intrycket att H's svar vill betona att det inte är några konstigheter med hur man återger Koranen, samt att hon här agerar som språkrör för gruppen.

Det finns många tillfällen då man kan recitera Koranen men H. är noga med att betona att det inte finns en mängd tvång kring det utan att det görs av fri vilja. Det hon vill säga om recitationen är att man ska anstränga sig att läsa vackert samt att vissa av dygnets obligatoriska böner ska läsas högt, det gäller morgonbönen, kvällsbönen och nattbönen. Under ramadan så reciterar man eller åhör recitation av hela Koranen under dess trettio dagar. Detta sker under en särskild bönetid som är på kvällen då man läser igenom en *juz* - en trettiondel av Koranen, varje kväll. H. säger att detta fyller två syften, dels så ger det en återerinring om vad som står var samt så bidrar det till att få henne att känna att det är ramadan.

H. hävdar samma princip som tidigare att det är önskvärt att man reciterar på arabiska under bönen men alls inte nödvändigt. Jag är fri att läsa vad jag vill när jag läser ur Koranen, även under bön. Jag tänker inte på vilket språk jag använder när jag läser, för mig är det viktigt att förstå vad jag läser. Gud är inte arab tillägger hon fyndigt, bönen är en ensak mellan den bedjande och Gud och det viktigaste är att den bedjande förstår vad hon säger.

Det är heller inte ovanligt att man reciterar ur Koranen när andan faller på eller för att man har lust till det.

Korantext.

H. har gjort två val ur Koranen som han vill samtala kring, den första är en kort vers
Troende! Om ni ger Gud er hjälp så skall Han öka (er styrka) och göra er stadiga på foten.
47:7

Detta berättar H. är en vers som hon är mycket förtjust i, och kan sammanfattas med att man gör så gott man kan i varje situation resten överlåter man åt Gud att sköta om. H. anser dock att Bernströms översättning här är lite svag då hon menar att ”ge Gud er hjälp” snarare borde översättas med ”om ni avsiktligt gör/försvarar det goda”.

Hennes andra val är den sk. transversen, det är en betydligt längre vers där H. är särskilt förtjust i inledningen.

GUD - det finns ingen gud utom Han, den Levande, skapelsens eviga vidmakthållare. Slummer överaskar Honom inte och inte heller sömn. Honom tillhör allt det som himlarna rymmer och det som jorden bär. Vem är den som vågar tala (för någon) inför Honom utan hans tillstånd? Han vet allt vad (människor) kan veta och allt som är dolt för dem och av hans kunskap kan de inte omfatta mer än Han tillåter. Hans allmakts tron omsluter himlarna och jorden. Att värna och bevara dem är för honom ingen börda. Han är den Höge, den Härlige.
2:255

H. kommenterar versen genom börja med att peka på dess inledning - det finns endast en enda Gud.

- Vidare säger versen att Gud alltid är närvarande, inga som helst vilodagar.
- Allt och alla tillhör Honom och vi finns till för att det är Hans önskan.
- Förutsättningen för vad människan förstår är tydligt uttryckt här, inte mer än Gud tillåter, vilket inbegriper såväl kunskaper om Koranen likväl som om våra egna angelägenheter.
- Gud vet allt.
- Gud finns vidare överallt, både i det lilla och i det stora, ordet omsluter förstår H. som att Gud finns överallt, även i världen - Gud är närmare oss än vår egen halspulsåder.

Al-Fatihah ser H., som en avstressande text där man inleder med att prisa Gud.

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN!

Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre, den Nåderike, den Barmhärtinge, som allsmäktig råder över Domens dag!

Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.

Led oss på den raka vägen - den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor; inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse!
1:1-7

Hon visar här på betydelsen av att ha kunskaper i arabiska genom att exemplifiera med orden Domens dag, det arabiska ordet betyder religionens dag eller trons dag vilket betyder detsamma till sitt innehåll men inte till sitt värde. Det arabiska ordet har inte en fullt så negativ klang som det svenska utan uppfattas av H. som betydligt mjukare vilket i sin tur påverkar gudsbilden. Men en ordagrann översättning skulle vara svårförståelig för den svenska läsaren tror H.

Al-Zalzalah.

Domedagen är det totalt okända för oss säger H. vi har erfarenhetsmässigt inget att referera till som hjälp att förstå det, det kanske blir stora omvälvningar i naturen så att jorden upphör

att fungera. På frågan hur hon lever sitt liv i förhållande till det så skrattar H. och hänskjuter frågan till tidigare nämnd vers 47:7, dvs, hon gör så gott hon kan.

Att förstå Koranen.

H. använder Koranen mycket som ett referensverktyg när hon skriver artiklar eller besvarar frågor som uppstår i hennes informationsarbete. Hon menar att muslimer överlag refererar mycket till Koranen när man diskuterar, den blir som ett verktyg för att svara på olika frågor som uppstår i människors liv som ofta gäller områden som inte är tydligt av religiös art. Koranen fungerar som ett centrum i ett jämförelsearbete där man utgår från koranen och relaterar olika områden till den för att kunna hantera olika frågor.

H. menar att förstå Koranen innebär att tillämpa den i det personliga livet något hon säger vara ”den svåra biten”. Vad gäller fördjupning av Koranen så säger H. att detta sker genom det kontinuerliga jämförelsearbetet - att regelbundet läsa Koranen ger ständigt ny kunskap. Förståelsen utvecklas hela tiden, oftast är det så att man förstår ”mer” eller att man förstår ur flera perspektiv, men ibland kan det även innebära att man upptäcker att man tidigare förstått den aktuella texten ”fel”. Hon beskriver det som att ju mer hon växer desto mer växer även Koranen med henne så att hon kan betrakta den ur nya perspektiv.

Hon fördjupar sig vidare genom att läsa fotnoter och kommentarer till de olika översättningarna, hon söker även kunskap genom att läsa olika tafsirlitteratur även om den kan vara svår att få tillgång till då den många gånger är väldigt dyr. Ett annat sätt att fördjupa sig sker genom olika diskussioner, dels så finns det organiserade studiegrupper där man studerar Koranen, men vanligare är att man diskuterar olika frågeställningar i mer informella sammanhang. Det är inte ovanligt att man tar upp en fråga man bär på när man samlas i någon form av grupp, något som finns representerat i de flesta bostadsområden. Detta gäller kvinnor i större utsträckning än män, då de verkar vara bättre socialt organiserade. Att diskutera Koranen säger H. är mycket givande för det sociala umgänget.

H. håller med om att Koranen alltid talar till människan som individ, den kan hjälpa henne att förstå sig själv mer, den kan fungera som tröst, den ger lugn och uthållighet samt så kan den stödja människan i hennes liv då hon känner sig missförstådd.

Angående betydelsen av att Koranen nedsändes i segmenterad form när det gäller förståelsen av dess budskap så menar H. att de grundläggande satserna kom först vilka måste konsolideras i de troende innan det är möjligt att gå vidare. Det viktigaste är att man tror att Gud är En!

Men i realiteten ser det annorlunda ut menar H. som muslim börjar man ganska omgående att be, att genomföra fastan och att stödja de fattiga, vilket innebär att man förhåller sig till de flesta av Islams fem grundsatser. H. menar att de människor idag som söker Gud har lättare för att förstå Guds enhet vilket gör att man inte behöver lika lång tid på sig för att konsolidera den insikten som profeten Muhammeds samtida i Mekka behövde. Det går mycket fortare idag att omfatta Islams grundprinciper än då säger H. och menar att det t.o.m. är skillnad på när hon blev muslim och idag. H. motiverar detta med att det finns mer tillgänglig information, det presenteras ständigt nya fakta som bekräftar Koranens grundsatser.

Samtid och tillämpning.

På frågan hur man i Islam förstår sin samtidskontext så svarar H. med markeringen att vi lever i något hon kallar profetens tidsålder, uppenbarelsen idag är densamma som när den en gång

uppenbarades. Tiden spelar här ingen roll, därför söker vi oss till tiden för Koranens uppenbarelse - jag ser ingen som helst motsättning i detta säger H. med udden riktad mot frågeställningen.

Men självklart så ska Koranen förstås i människors samtid säger H. och exemplifierar med politisk delaktighet. Vi kan ur Koranen få exempel som styrker en sådan hållning genom att ta exempel av profeten Josef som trots att han tillhörde ett minoritetsfolk i Egypten ändå verkade som finansminister. Vi kan även genom att studera Islams historia ta exempel som ligger i linje med Josefs exempel. Det säger oss delta - det är OK.

Sveriges muslimska råd har under senaste riksdagsvalet bedrivit en kampanj där man vill förmå muslimer att delta i valet och man fick enligt H. ett förvånansvärt stort genomslag vilket ökade röstdeltagandet på ett dramatiskt vis.

Vad gäller frågan hur hon anpassar sitt liv i förhållande till Koranen så känns den när jag ska ställa den som lite malplace, dels har hon i viss mån svarat på den samtidigt som frågan känns avlägsen såsom samtalet utspelat sig.

H. svarar ändå tappert att det är klart att hon som muslim försöker göra de saker som en muslim bör göra - att hålla kontakt med Gud genom bönen, att hålla kontakt med både Gud och människan genom fastan och omsorg om de nödlidande. Att fördjupa sina kunskaper om Koranen innebär att man fördjupar sin förståelse för betydelsen av dessa plikter. Det hjälper de troende att hålla sig till den rätta vägen genom att det stödjer relationen till Gud, till sina medmänniskor samt även till sig självt.

Att leva efter Guds vilja uttryckt i Koranen är möjligt för varje människa om än inte i samma utsträckning som profeten Muhammeds exempel vilken snarare visar vilken potential människan har.

Vad Gud vill med Koranen är inte att människan ska vara perfekt, hon är skapad till att göra misstag, Gud t.o.m. vill att människan ska göra misstag. I handlingen att be om förlåtelse för sina misstag så gör människan det som hon är skapt till. Människan ska inte vara perfekt, hon ska endast vara det hon är.

Samtal II

Bakgrund.

U. är en trettionioårig ensamstående trebarnsmor boendes i Uppsala, vi träffas en lördag eftermiddag på moskén. U. arbetar sedan femton år tillbaka som lärare och undervisar i svenska och religion på både högstadiet och gymnasiet. Hon är dessutom engagerad i en islamisk informationsförening där hon förutom olikas slags informationsuppgifter sysslar med översättningsarbeten och att skriva artiklar.

U. är född i västra delen av landet men flyttade vid sex års ålder till Norrland, där hon levde under halva året med sin mor vars hem hon beskriver som ett för sextiotalet typiskt påbörjat sekulariserat hem där moderns religiositet uttryckte sig genom att hon bar sin barndomstro. Den andra halvan av året fostrades U. hos sin farmor i ett mycket kristet missionshem med schartauansk inriktning. Hon har alltid haft en gudstro och som vuxen verkade hon som aktivt kristen med tankar på att bli präst, men upplevde med åren att det inte fanns plats för henne i kyrkan.

Sin väg mot Islam beskriver hon dels som resultatet av det intresse av mellanöstern hon fick genom sina studier i religionshistoria och arabvärldskunskap, och dels som resultat av att

hon varit engagerad i arbete med flyktingar. Islam löpte som en parallell linje genom bägge verksamheterna. Hon beskriver sitt närmande till Islam som en process som skedde mer på intellektuell väg än på känslans.

När hon befann sig i mellanlandet mellan sin kristna historia och sitt intresse för Islam så blev först hennes mor allvarligt sjuk och därefter hennes son. Hon började be igen men märkte att det inte fungerade, det fanns ingen kontakt ”dit upp”. Hon frågade då en bekant som var muslim om han kunde hjälpa henne med bönen. Han kom hem till henne en kväll tillsammans med en ”broder” och hon fick lära sig vittnesbörden och *al-Fatihah*, och ”när jag sa det från hjärtat så förstod jag varför den andra brodern var med”, hon konverterade tidig höst 1993.

Hon anser det vara en stor fördel att hon har inblick i ”bägge lägren” (kristna och muslimer) de motsättningar som många är intresserade av att fokusera kring menar hon vara klart överdrivna. Vi tror bägge på Gud fast på lite olika sätt, som muslim så lever man sin religion lite mer än tror den, mer än så är det inte.

Koranen - vad är det?

På frågan om vad Koranen är för något, så berättar U. hur hon, inför de fordonselever hon undervisar och vilka hon är svag för, brukar åskådliggöra det. ”Jag brukar börja med att vi talar om vad som sker när man investerar i en svets, den är dyr och man vill inte gärna ha den ståendes i garaget utan att ha en bruksanvisning som kan hjälpa en att använda den på bästa sätt”. Så långt så väl, ungdomarna hänger med och tar ofta över diskussionen genom att beskriva alla möjliga situationer där en bruksanvisning kan vara bra att ha.

Från svetsen så börjar U. att tala om hur hon betraktar livet där hon naturligtvis får medhåll av alla att livet är värdefullare än en svets. Den påföljande frågan är lika självklar som slagkraftig då hon undrar hur de kan ta emot livet utan bruksanvisning. Det brukar fungera bra som beskrivning säger U. och tillägger skrattande att hon berättat detta vid ett otal tillfällen och att hon tycker bättre och bättre om beskrivningen. Det här är Koranen för mig säger hon.

Det finns en klar åtskillnad mellan Koranen och översättningarna av densamma, Koranen med sitt liturgiska språk är heligt, för att använda sig av den så bör man vara rituellt ren anser U. Hon kan dock inte läsa arabiska, så det exemplar som hon har av Koranen (i arabisk utgåva) nyttjar hon främst genom betraktelse samt beröring. Ingen som inte är muslim får vidröra mitt exemplar av Koranen säger U. inte för att den blir oren utan för att den är något jag anser vara heligt och jag vill att den som vidrör den ska förhålla sig på motsvarande sätt.

Vad gäller översättningarna av Koranen så använder sig U. främst av olika engelska översättningar som hon upplever att hon genom sina goda kunskaper i akademisk engelska samt i religiös terminologi ha lätt för att tillgodogöra sig. Hon säger sig dock inte vara särskilt förtjust i Yusuf Ali's översättning som hon anser ha alltför invecklade textkommentarer samt att den också är ful. Jag vill att Koranen ska vara vacker, det är något speciellt med Koranen och det vill jag ska upplevas i dess alla aspekter.

De översättningarna som finns på svenska så säger sig U. aldrig ha kunnat tillgodogöra sig. Zetterstéen kallar U. för en kristen missionär som har översatt Koranen enligt samma uppbyggnadsprincip som kristna och judiska skrifter.

Att versnumreringen inte överensstämmer med den ”riktiga” Koranen gör att det är svårt att kommunicera kring Koranen med människor från andra länder med stöd av denna

översättning. Då hon i föredrag eller artiklar har velat förmedla utdrag ur Koranen på svenska så har hon föredragit att själv översätta den från engelska översättningar framför att använda sig av Zetterstéens översättning.

Bernströms översättning liknar hon vid en äldre tiders familjebibel, det är en mastodontsak som man omöjligt kan ha med sig. Hon hoppas och tror att det inom en inte alltför avlägsen tid kommer en ny översättning på svenska, utgiven i ett lämpligare format vilket kommer att ge den en mer personlig prägel. Bernströms största förtjänst anser U. är att han som svensk visat de många unga duktiga muslimerna att det går att ge sig i kast även med det allra heligaste och genom det förhoppningsvis givit dem mod att agera offentligt. Varför skulle inte en ung man född av palestinska föräldrar från Jordanien med goda kunskaper i både svenska och arabiska våga göra det som denne gamle svenske man gjorde frågar sig U.

Vad gäller själva översättningen säger sig U. vara tudelad, själva översättningen av texten, vilken hon haft tillgång till en längre tid, menar hon vara bra, men hon säger sig ha tröttnat på alla turerna kring utgivningen vilket gjort att hon har svårt att till fullo uppskatta den.

U. tror inte att Bernströms översättning kommer att innebära så mycket för Islam i Sverige, den kommer att fungera som någon slags familjekoran och på det viset tyna bort i betydelse till förmån för utgåvor som lättare går att etablera ett personligt förhållande till.

Att använda Koranen.

Vad gäller förberedelser så säger hon sig inte vara lika noggrann med det som hon tidigare har varit, ”det fungerar inte i längden när man lever ett så aktivt liv som jag gör, Koranen är med mig i bilen, i handväskan och jag läser där jag kommer åt”.

Den arabiska texten tycker hon väldigt mycket om att höra på när den reciteras, hon lyssnar gärna på den i bilen och när hon är upprörd, den lugnar. Det finns en slags magi i det koranska språket särskilt då det förmedlas av en behaglig röst, de recitationer som U. talar om är olika inspelningar av välkända koranrecitatörer. Hon beskriver hur svårt hon hade att bestämma sig för vilken inspelning hon skulle investera i, slutligen så beslöt hon sig för en inspelning där recitatören är en äldre man i Mekka. Det är en inspelning med sammanlagt 22 kassetter av vilka hon föredrar den första och den sista, den första för att den är så dynamisk och den sista för att den är så lätt att efterhärma. Hon tror att det är för att hon har en sådan god inspelning som andra systrar gärna ber henne att leda bönen där recitation ur Koranen ingår. Detta till trots så säger hon sig skämmas när hon reciterar då hon inte tycket att det låter så väl som hon skulle önska.

Hur hon läser Koranen är mycket beroende på omständigheterna, ibland vet hon vad hon vill ha ur Koranen och söker i den för att få den exakta ordalydelsen. Då har hon märkt att hon tenderar till att läsa texten innan och efter och att denna läsning utökas med tiden vilket gör att hon dels förstår textens sammanhang bättre men även är ett stöd i att orientera sig i Koranen.

Vid tillfällen då hon känner mig ledsen eller förtvivlad så tar hon fram Koranen och läser och läser utan att reflektera över orden, jag läser för att få tröst och styrka säger U.

Koranen lämpar sig att läsa högt ur, det spelar ingen roll på vilket språk jag läser det finns alltid ett behov att läsa högt. Jag har inte behov av att hålla i Koranen när jag läser utan jag lägger upp boken och läser den helst avslappnat samtidigt som jag märkt att jag ofta vaggar med kroppen under läsningen berättar U.

Ljusversen.

U's första textval är en vers allmänt kallad ljusversen som finns i sura An-Nur, ljusets sura som uppenbarades under Medina-perioden.

Jag tycker om hela ljusets sura, den är ett hyllningstal för den goda kvinnan. Ljusversen uttrycker med sin skärpa en sann Guds bild, den betonar Guds storhet samtidigt som den förmedlar sambandet mellan religionerna, berättar U. samtidigt som hon skrattande säger att hon brukar skicka den i form av ett julkort till sina kristna vänner under juletid.

Gud är himlarnas och jordens ljus. Hans ljus kan liknas vid en nisch där en lykta står. Lyktan är (omsluten) av glas och glaset lyser med en stjärnas glans. (Det är en lykta) tänd (med olja) från ett välsignat träd, ett olivträd som varken tillhör öst eller väst och vars olja nästan lyser utan att eld har rört vid den. Ljus över ljus!

Gud leder till Sitt ljus den Han vill och därför framställer Han liknelser för människorna. - Gud har kunskap om allt. **24:35**

Al-Fatihah.

Al-Fatihah - inledningssuran, inleder hon med varje gång hon ska läsa något ur Koranen, vilket när hon ber regelbundet kan bli ända upp till fyrtio gånger per dag.

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN!

Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre, den Nåderike, den Barmhärtige, som allsmäktig råder över Domens dag!

Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.

Led oss på den raka vägen - den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor; inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse! **1:1-7**

Al-Fatihah säger U. är inte något unikt för Koranen, detsamma står i Bibeln säger U. och jämför *al-Fatihah* med den kristna bönen Fader Vår. Vid sin undervisning så använder hon ofta bönen som tema och brukar då exemplifiera med att ställa *al-Fatihah*, Fader Vår och en judisk motsvarighet sida vid sida och peka på likheterna i böernas centrala delar.

”Vi ber på samma sätt, vi uttrycker samma önskan och förhoppning oavsett om jag är jude, kristen eller muslim. Man prisar och tackar Gud, man ber om förlåtelse och man ber om stöd, man underordnar sig Gud helt och hållet och uttrycker tacksamhet för Guds verk, man söker mer stöd - mer vägledning. Hjälpt mig - jag vet att du hjälpt andra, låt mig gå på den rätta vägen - inled oss icke i frestelse”.

Jag tolkar *al-Fatihah* precis som jag tolkar Fader vår, innehållsmässigt så uttrycker de ju samma sak, i mina böner de första året efter konverteringen så bad jag alltid Fader Vår, jag tränade på *al-Fatihah* men behöll Fader Vår ända tills jag kände att jag behärskade *al-Fatihah* i rädsla för att annars förstöra min bön berättar U.

Det viktigaste är inte att man kallar sig muslim utan att man är troende, vilken är den benämningen Koranen själv oftast använder sig av. Det är likheterna som jag vill finna och förhålla mig till, inte skillnaderna säger U.

Ya-Sin.

Ya-Sin är sura 36 i Koranen, den består av 83 verser och uppenbarades under Mekka-perioden. U. har valt hela suran som sitt andra val, utifrån den så utspelar sig ett långt samtal vilket inbegriper ett flertal av de områden som jag velat skildra. Jag har valt att återge dem i det sammanhang där de uppstod i stället för att lyfta ut vissa partier och knyta dem till

respektive teman. Då delar av det vi talar om kring Ya-Sin berör domedagen så innebar det även att jag utslöt frågan om al-Zalzalāh.

Med din varning når du bara den som lägger påminnelsen på hjärtat och som fruktar den Nåderike, fastän han inte kan ses eller förnimmas. Ge honom därför det glada budskapet om (Guds) förlåtelse och en frikostig belöning. 36:11

Ya-Sin är en annan favoritsura jag har säger U. den uttrycker så väl balansen mellan det ofattbara och den enkla verkligheten. Jag läser den ofta och gärna då den hjälper mig att besinna mig och erinra mig vad där står ”månade ni förstå” vilket innebär att Gud inte endast har visat oss tecken utan även visat vad Han kan. Det får mig att känna att jag nog får lov att bjuda till lite hårdare. U. menar att Ya-Sin samlar mycket av Koranen.

U. fortsätter med att säga att vad hon vill framhålla med sitt val av Ya-Sin är att det så väl belyser gudsförhållandet samt att den visar oss vår plats i skapelsen, den är en ständig påminnelse på att vi ska vara tacksamma. Vers elva (se ovan) tycker hon är fin då den efter en kortare beskrivning av helvetet kommer som en lindring och beskriver Gud i sin stora godhet. Den säger vidare att vi inte ska göra oss några bilder eller föreställningar av Gud utan helt förlita oss till det vi varken kan se eller förnimma. När man gått igenom det här detta går man till 112:an säger U. och skrattar.

SÄG: ”Detta är Gud, den Ende, Gud, den Evige, som är Orsak till allt, Vidmakthållaren av allt, hos vilken alla söker skydd. Han har inte avlad och inte blivit avlad, och ingenting har funnits som kunde liknas vid Honom.” 112:1-4

Man måste alltid vara medveten om 112:an, säger U. - detta är Gud, jag har alltid med denna sura i min bön.

Under samtalet kring Ya-Sin så har U. också kommit in på ämnet människan efter döden. För oss muslimer är det så att vi lever i förhållande till den fantastiska drömmen där livet här endast är början och livet efter döden en verklighet som kommer.

Vi lever nu i ett tidevarv där det är mycket lättare att föreställa sig helvetet än paradiset, om vi genom goda gärningar kan påverka hur livet efter döden kommer att gestalta sig, då är vi närmare att förstå vad paradiset är för något, säger U. utan att närmare konkretisera sig.

Om det är något ur Koranen som jag försöker att undvika att läsa så är det de partier som beskriver helvetet, jag blir mycket illa till mods av dessa beskrivningar, berättar U. Det är möjligt att jag behöver det men det skrämmer mig så oerhört mycket. Jag syndar, alla syndar, säger U. och exemplifierar med sin syster som hon har svårt att komma överens med. Jag vet att det är fel men så är det, jag brukar tänka mig att vi på Domens dag står i kön och hur hon blir belönad med paradiset medans jag själv blir förvisad till helvetet. Detta kan jag ju aldrig veta, det är bara Gud som vet vad som rör sig i min syster och vad som ligger bakom att hon är som hon är. Vi vet ingenting om varandra, det enda vi kan hoppas på är att våra goda gärningar kan hjälpa oss, men ytterst så står hoppet till Guds nåd och barmhärtighet något som inleder varje sura.

Mycket av hennes helvetesuppfattning tror U. är resultatet av hennes religiösa fostran bland schartauanerna.

Dessa är de två (grupperna) som tvistar med varandra om sin Herre. För de som förnekar Honom skall kläder av eld skäras till och skällhett vatten ska ösas över deras huvuden, (vatten) som skall fräta sönder deras inälvor och deras hud. Och de skall (hållas i schack) med krokav järn; varje gång de försöker komma ut ur sitt elände drivs de tillbaka in (med orden:) ”Pröva på Eldens straff !” 22:19-22
(OBS! Min exemplifiering)

U. fortsätter med att säga att hon anser att man inte ständigt skall vara rädd för helvetet eller lockad av paradiset, det inte går att ta ut något av detta i förskott då det är hela vårt liv som ska bedömas. Det är först vid vårt sista andetag som vi kan ana oss till hur det egentligen kommer att gå. Det finns de människor som syndar livet igenom och som man aldrig kan tänka sig ska kunna komma till paradiset, men så under deras sista timme i livet så gör det något eller tänker en tanke som kompenserar ett helt liv i synd. Det kan vara den personen som passerar dig i kön på Domens dag på väg till paradiset medans du själv står kvar i ovisshet och väntar.

Ett då, ett enda, skall ljuda, och alla skall föras fram inför Oss. Ingen skall tillfogas orätt denna Dag och ni skall inte lönas för annat än era egna handlingar. 36:53-54

Det kan inte vara meningen att vi ska gå omkring här på jorden och ängslas över att vi ska hamna i helvetet på grund av att vi inte ber regelbundet varje dag. Då förlorar vi en massa tid som vi borde använda till att lära oss saker, det är en kurs vi går här på jorden och det är tänkt att vi ska lära oss något. Vi måste lära oss att uppskatta livet här på jorden och våga leva det fullt ut, om vi har blicken riktad på domedagen så kommer livet att passera förbi oss utan att vi märker det.

Tron och gudsförtröstan.

Det finns en klar risk i tolkandet av Koranen att man dissekerar sönder budskapet vilket kommer att angripa tron och leda människan längre och längre från källan, säger U. Det genuina jaget finns i hjärtat och om vi betonar hjärnan för mycket så kommer vi att komma längre och längre från hjärtats övertygelse. Vi bör visserligen använda oss av vårt intellekt framförallt då det gäller de val som den fria viljan ställer oss inför. Men om man börjar röra om i helheten och ifrågasätta vad hjärtat säger så blir man bara osäker och man riskerar att förlora all sin trygghet för att istället lyssna på människor som vill tvinga in ett budskap i en.

U. hänvisar till ett uttalande av profeten som hon menar är av säker härkomst och som säger att om man gör något som man misstänker gränsar till en syndfull handling, men där man i sitt hjärta känner att det är rätt, då är det rätt. Vi är skapta med ett sunt moraliskt system och lyssnar man till det och anammar det så gör man rätt.

Det som är viktigast för mig säger U. är gudsbilden och gudsförhållandet och att jag lever som en god medmänniska med hjälp av det jag får. Se hur lätt barnen har att tro på Gud, säger U. när man ser dem så ligger det nära tillhands att det är den naiva barndomstron som är den tron som ligger närmast hjärtat och som är den som egentligen är den viktiga.

U. refererar till något som hon läst där författaren gjorde en jämförelse mellan en sexuell relation som karaktäriseras av underkastelse och dominans (*Vid U's genomläsning av detta material så benämner hon den typ av relation hon avser D/S - dominans and submission*) och ett gudsförhållande innehållande samma element. Denna jämförelse är naturligtvis mycket spektakulärt i förhållande till Islam säger U. men just i förhållande till den oerhörda dominansen och att underkasta sig den, där kan man dra vissa paralleller.

Om man frivilligt underkastar sig en mycket dominant person, så kan den person som gör detta inte göra det utan att ha full tillit och förtröstan till den andre människan. På samma vis kan en muslim inte underkasta sig Gud utan att vara säker på att hon kan lita på och ha förtröstan till Gud.

Författaren går vidare med att säga att det är att jämställa med ett litet barn som gärna vill hoppa från en höjd eller en bassängkant, men inte vågar. Men om barnet vet att dess förälder ska ta emot henne, då hoppar barnet. Med detta resonemang så kan man göra höjden högre och djupet större, men så länge den som ska hoppa vet att den blir mottagen så hoppar hon.

Denna förtröstan och tillit har jag funnit i Islam säger U. Det man behöver är en tydlig, stark, tillitsfull och trygg gudsbild, har man den så kan man som liten och futtig människa känna att jag vågar leva här och nu fullt ut då jag alltid har något att falla tillbaka på.

Det är nog inte många muslimer som vågar dra paralleller mellan D/S och Islam, men det finns beröringspunkter säger U. Om man med religionens hjälp inte kan förstå förhållandet så kan man göra det genom att gå mot en ytterlighet, men det är egentligen samma sak även om det senare är något mycket lösköpt som inte ger någon bestående trygghet. Därför är jag religiös människa, avslutar U. resonemanget och tillägger. Jag älskar Gud!

Att förstå sin samtid.

Det största med Koranen är beskrivningen av Guds storhet och godhet, men även de beskrivningar som berör de små vardagliga tingen som vi alltid har omkring oss, hur saker växer och att vi alltid måste värna om vår fascination över skapelsen. U. beskriver hur hon från och till sitt hem far förbi åkermark där det växer olika grödor och där hennes tankar brukar cirkla kring bondens arbete, fina traktorer och EU-bidrag, det är först när jag kommer hem och läser ur Koranen som jag förstår sammanhanget och ursprunget och det fantastiska med det jag sett.

Som svar på min fråga om hur man inom Islam förstår sin samtid när man ska tillämpa Koranen i den aktuella tiden, så beskriver U. hur man när olika situationer uppstår försöker förstå dem utifrån ljuset av Guds budskap. Oftast leder det till slutsatsen att det som skett beror på mänsklig försummelse. Samtidigt så är det också så att hur man tar till sig Koranen och förstår den är beroende på var i livet människan befinner sig, hur ens känslomässiga tillstånd är och hur människans liv utvecklats i förhållande till sina erfarenheter. Budskapet är levande och formbart utan att man tummar på det eviga innehållet. Denna dynamik gör att den passar i alla tider och alla situationer.

Tillämpning.

U. exemplifierar med något som är mycket aktuellt för henne. Genom det U. kallar för sitt gedigna kunnande om Islam så har det fått till följd att många lyssnar till henne och hon upplever att hon av vissa tilldelats vad hon kallar en förhöjd position bland konvertiter. Att hon som kvinna blir lyssnad på glädjer henne visserligen, men det får inte ske på bekostnad av att man inte uppskattar andra kvinnors kunskap. Ibland, säger U. så uppstår det diskussioner både framför mig och bakom min rygg då man jämför olika svenska kvinnor som är muslimer och rangordnar dem, något som hon ser som mycket olyckligt. När denna situation nyligen uppstod så kom följande vers till henne och gav henne redskap att hantera den olyckliga situationen.

De som gärna ser att skamligt förtal sprids mot de troende har ett plågsamt straff att vänta i denna värld och i det kommande livet. - Gud vet, men ni vet inte (hela sanningen) 24:19

Detta, säger U. betyder på ren svenska att passa dig väldigt noga för att prata skit. Denna vers kände U. visserligen till ytligt, men tänkte inte på den i den aktuella situationen förrän hennes ögon, utan något systematiskt sökande, fastnade för den. Att jag fann denna var ingen slump, ibland är det inte vi som söker oss fram i Koranen utan Koranen som söker sig till oss.

På min fråga om U. lyckas tillämpa sin förståelse på ett tillfredsställande vis så svarar U. att det är tvärtom. Mina tankar och mitt beteende får bekräftelse i Koranen. Vad hela Koranen talar om är sunt förnuft, gör det som är bra och gör inte det som är dåligt. Då jag är skapt med sunt förnuft så handlar det snarare om att jag genom Koranen får bekräftelse på vad jag redan är.

Samtal III.

Bakgrund.

P. är en 27-årig gift man som är bosatt i Stockholm. Han bedriver en mindre importverksamhet samt arbetar som stödlärare i en muslimsk friskola.

P. växte upp i hos sin mor sedan föräldrarna skilt sig. Sin mor beskriver P. som ”den mest religiösa personen jag känner på den här planeten”, hon har tills alldeles nyligen tillhört pingstkyrkan men har nu gått över till statskyrkan.

Sin far, som är från Pakistan och som för närvarande lever där beskriver P. som en muslim med ”en ljum tro”.

Efter ett par stökiga ungdomsår så for P. vid 18 års ålder till Pakistan där han ”satt på ett hustak, drack morotsjuice och blev muslim”.

Detta att ”bli muslim” var dock en process som långsamt sjönk in i honom under 1 ½ år, i och med att han började be. Det i Islam som attraherade P. var beskrivningen av Guds enhet och skapelsebeskrivningen, utan att vara en enkel religion så är den lättbegriplig säger P. *Umma*, den globala församlingen, uttrycker på ett mycket konkret vis den islamiska enhetstanken vilket är en annan aspekt av Islam som P. uppskattar.

Islam kan dock inte betraktas som lösningen till allt säger P. ett sådant påstående är att betrakta som modern islamistisk retorik, Islam är snarare att betrakta som en holistisk inspirationskälla som erbjuder möjligheter till lösningar. Den hållning till Islam som P. säger sig känna sig mest trygg med beskriver han som en samtida traditionalistisk. Vi träffas en söndagseftermiddag på en offentlig lokal.

Visionen.

Trots att det eventuellt inte hör till arbetet så kan jag inte avhålla mig ifrån att återge det som P. inledde vårt samtal med och som han kallade för ”sina hemliga visioner”.

P. säger att han är skrämdd av den brist på andlig näring som råder bland muslimsk ungdom idag, behovet är så stort och vi måste försöka tackla det på något vis säger P. Han tror att den grundläggande orsaken till detta tillstånd är att muslimerna i Sverige är i total avsaknad av andligt ledarskap, det är en kaotisk och rörig situation med ett pottpuri av olika uppfattningar.

På frågan om P. vill vara en del av dem som blir en del av detta andliga ledarskap svarar P. att han inte vet, ”jag försöker lyssna inåt - vad vill Gud med mitt liv, varför finns det muslimer överhuvudtaget i Sverige” är frågor P. lyssnar efter svar på. Det gäller att lyssna noggrant och inte vilseledas av sina nycker, begär eller hugskott, när man av Gud fått svaret så är det bara att ta konsekvensen av budskapet.

P. berättar att han förutom att läsa religionsvetenskap vill tillbringa tre till fyra års studier hos någon lärd man i Marocko eller Jordanien. Jag vill få en traditionell muslimsk utbildning efter det av profeten Muhammed initierade madrassa-systemet som bygger på kunskapsförmedling från mästare till lärjunge, från länk till länk i en andlig traditionskedja.

P. säger sig vilja bidra med att bygga upp en stark och stolt Islam utan något av de moderna islamtolkningarna som P. betecknar som reaktiva och alltför beroende av det moderna samhället. Dessa tolkningar kommer om de får tillräckligt stor plats att på sikt profanera och sekularisera Islam menar P. Det som bygger Islam är inte att skrika slagord utan det är gedigen kunskap och det är det som saknas i Sverige. För att uppnå detta krävs ett muslimskt ledarskap i Sverige som kan fungera som nybyggare genom att anlägga en andlig och intellektuell grund. Annars kommer Islam sugas upp av majoritetskulturen, avslutar P.

Koranen - vad är det?

Koranen, säger P. är Guds budskap till profeten Muhammed och till alla efterkommande människor ända tills domedagen. Koranen är Guds eviga ord som förmedlades via ängeln Gabriel till profeten Muhammed genom uppenbarelser. Essensen av budskapet är att peka på Guds evighet, att uppmana människan att göra det goda, att påbjuda det goda och förbjuda det onda, att visa på att det kommer ett liv efter detta och att vi kommer att få stå till svars för våra handlingar. Koranen är Guds sätt att visa omsorg om skapelsen då den visar oss hur vi bör leva.

Koranen, fortsätter P. är livets bok, den är själens näring, den är manualen som abrogerar alla tidigare uppenbarelser vilket inte innebär att dessa inte stämmer men det innebär att Koranen är det kompletta budskapet.

Självklart är det en bok säger P. som svar på min fråga, det är ett av de namn den ger sig själv. Men den är en bok uppkommen i en oral kultur, dess namn är *al-quran* - recitation, vilket innebär att den är talad kunskap. Koranen bör först och främst reciteras vilket den också görs av en mängd människor som ur minnet direkt kan återge Guds ord. Den får en betydligt mer genomgripande roll då den bärs i människors hjärtan och då man på ett direkt sätt kan interagera sitt liv i förhållande till den.

Om den finns i människans hjärta så kan hon låta den flöda fram i alla situationer som livet erbjuder så att när jag går på gatan och är glad så kan jag kvittra fram dessa ord.

På frågan vilka utgåvor av Koranen som P. använder sig av så svarar han att det framförallt är Knut Bernströms utgåva, av de engelska översättningarna så använder sig P. av Yusuf Ali's och Muhammad Asad's. Men han berättar samtidigt att han inte fokuserat så mycket på Koranen i sitt muslimska liv förrän under de sista åren. Anledningen till att han inte använt sig av Koranen i någon större utsträckning tror han kan bero på att han inte förrän de senaste året börjar behärska arabiska i den utsträckning att han kan tillgodogöra sig större delen av Koranen och på riktigt uppskatta den. Tidigare har han i större utsträckning än nu tillgodogjort sig sekundärmaterial där personer förklarar Koranen genom att kommentera Korancitat.

Han tror att detta är en ganska vanlig väg för konvertiter och att det kanske i hans fall kan bero på omognad - jag behövde få Islam i mer destillerad form innan jag kunde hantera dess koncentrat förklarar P. Det som gjorde att jag verkligen kom igång med att läsa Koranen var att jag fick tillgång till en protokopia av Knut Bernströms översättning för ett par år sedan berättar P.

Vad gäller Zetterstéens översättning så är P. å ena sidan inte så kategoriskt negativ till den som de jag tidigare har träffat utan han exemplifierar med personer som säger sig uppskatta den samtidigt som han säger att den språkligt sett är en god översättning. Han tillägger dock "jag blev så förbannad på Zetterstéens fördomsfulla attityd i förordet att jag rev ut det och kastade det" och liksom många andra så har han tidigare föredragit att själv översätta ur någon av de engelska översättningarna än att använda sig av Zetterstéens översättning.

Att läsa Koranen.

Detta avsnitt är en återgivning av P's uppfattning där jag i större grad än tidigare uteslutit att benämna vem som säger vad, jag har valt att återge det i den här formen p.g.a. P's speciella vis att uttrycka sig.

När min *imán* - tro, är större så ökar också motivationen till rituella handlingar, när den känslan är på topp så gör jag *wudú* - rituell tvagning, sitter sedan på bönemattan bakom ett traditionellt trästall iklädd traditionell islamisk klädsel, allt detta förhöjer känslan av helighet.

Att göra *wudú* hjälper mig att skölja bort alla möjliga konstiga känslor, att känna sig ren är en fantastisk känsla och att sedan läsa Koranen är mycket välgörande. Det är en stor skillnad på den andliga känslan när man läser den arabiska texten och när man läser den översatta.

Jag brukar göra så att jag läser den arabiska texten i 20 min för att sedan läsa översättningar och reflektera över den text jag läst och fråga mig om jag förstått vad jag läst. Men även om jag inte förstår den arabiska texten så ger akten att läsa Koranen *baraka* - välsignelse, då läsandet har en trosstärkande effekt och är lugnande.

Koranen blir som en vän, ju mer man läser ur koranen, ju mer man reciterar, ju mer man gör *hifz* - memorering, desto mer genomsyrar Koranen den här boken, den här skriften, det här talet hela ens liv. Livets mening är att komma ihåg Gud, vi är nedsläppta här på jorden och det enda som ger tillvaron här mening är att man ska återvända till den man älskar.

Man vill ständigt erinra sig den man älskar, ständigt erinra sig dess namn, ständigt erinra genom att lyda, ständigt följa, ständigt vända sitt ansikte mot, ständigt sjunga och nynna namnet på den man älskar. Om den man älskar har skrivit ett kärleksbrev så vill man alltid erinra sig vad som står i brevet för att fylla hela sitt väsen med det som står i det och ända tills man blivit ordet som står i brevet. Gud har skrivit detta för att Gud älskar människan och vill att människan ska hitta hem.

Om man tror att Koranen är Guds ord så är den naturligtvis nödvändig och därför blir man bokstavstrogen, dock inte i dess negativa bemärkelse utan genom att man anstränger sig att lära sig det enskilda ordet. Det hindrar inte att det dock kan förstås olika beroende på vilka linser man begagnar sig av, Koranen erbjuder ständigt utrymme för tolkningar.

~~~~~(återgivningen återgår till det normala.)~~~~~

Koranen är förknippat med ljud, att läsa Koranen innebär oftast att höra på Koranen då läsningen nästan alltid sker högt. Att recitera ur minnet menar P. vara det finaste - det finns inget så vackert som en person som reciterar vackert och som dessutom har kunskap om *tafsir* - korantolkning och kan förklara al-Fatihah i flera dagar säger P.

Jag tycker väldigt mycket om recitation, jag brukar gå omkring med freestyle och lyssna på Koranen, en av mina favoritrecitatörer är en saudier som heter Abu Bakr Shaatari berättar P. Det finns vissa suror som jag föredrar att höra *ar-Rahman* - den nåderike är en sådan, det är en av de vackraste surorna som finns, när man hör den reciteras så är det alldeles fantastiskt vackert säger P. och exemplifierar med en mening som återkommer ett trettiotal gånger i suran ***Vilket av er (allsmäktige) Herres verk vill ni båda då förneka?*** **55:13**

Koranen är nödvändig säger P. - att läsa Koranen är att bit för bit närma sig sin egentliga kärna *fitra*, ända tills att du med hela din kropp, själ, hjärta handlar i enlighet med den gudomliga viljan. Det är först då som människan lever i enlighet med den hon är, det är först när hon med sin fria vilja väljer att leva i enlighet med sin natur som hon blir Guds ställföreträdare på jorden, det är först då som vi förstår vår plats i skapelsen.

Alla processer bygger på två entiteter, så även den mellan människa och Gud. När man läser Koranen, när man gör gott, när man ställer in sig på den adekvata frekvensen så sker två rörelser samtidigt. Gud sträcker sig mot människan och skänker henne gåvor och människan sträcker sig mot Gud och erhåller gåvor genom sin ansträngning berättar P.

Det finns här två begrepp som P. utvecklar, *maqamat* - position och *ahwal* - tillstånd.

Maqamat innebär egenskaper som man kan arbeta sig upp till såsom inre frid, förtröstan, tålmodighet. Olika positioner börjar ofta med att du söker Guds förlåtelse, att du återvänder till Gud med ånger.

Ahwal innebär sådant som Gud skänker människan såsom inre insikter och mirakel. Dessa har mer av tillfällig karaktär över sig medans *ahwal* har mer permanent karaktär.

P. betonar att det han nu talar om är till största delen visionen, riktningen och att han själv kommer till korta i förhållande till visionen - ”man får ta till sig av Koranen utifrån sin förmåga och heller inte allt på en gång, Gud är den som känner oss bättre än vad själva gör och Han kan bedöma våra ansträngningar”.

Kunskapsförmedling.

Jag tror inte på en evolutionär utveckling vad det gäller förståelsen av Koranen, jag tror att perceptionen var som bäst vid profetens tid och därför är det rimligast att söka sig så nära källan som möjligt. Jag tror på en sund auktoritet och en positiv hierarki särskilt gällande kunskapsförmedling säger P. men tillägger att det inte handlar om en elitistisk syn.

Man måste kunna förlita sig på dem som har kunskap, jag tror inte alls på religionen som något som är tillgängligt för alla utan ansträngning. Det religiösa livet kräver hårt arbete och det kräver förutom det vägledning från de som tidigare befunnit sig där du är, därför är madrassasystemet så viktigt säger P. och fortsätter.

”I första hand så sker kunskapsförmedlingen från människa till människa, om man till engelska ska översätta det ordet som Gud använder om sin egen religion - *Dîn*, så blir det life transaction. En förmedling som handlar om en direktrelation mellan människa och Gud men även mellan människa och människa. Islam handlar väldigt mycket om ett möte, ett möte mellan människa och människa, mellan Gud och människan. Islam ges en levande form just genom att man går till en person som har gått stigen, som kan skogen och som klarar fällorna.”

Vad gäller uppenbarelsernas segmenterade förmedling så säger P. att Guds pedagogik är fullt förståelig. Guds pedagogik innebär att Gud känner människan, det ligger i människans natur att glömma, något som man också kan utläsa ur det arabiska ordet för människa. Därför är Koranens budskap *dhikr*, erinran, då Gud känner människans natur så är Han naturligtvis den bästa att bedöma hennes perceptionsförmåga och förmedla budskapet med hänsyn till det.

Det är inte en slump att trosbekännelsen är så väsensskild från de andra pelarna, den är mer som ett koncept, en sanning. Den innehåller det viktigaste budskapet, den gudomliga enheten, allt som kommer efter det står i relation till det.

(Att förstå sin samtid för att kunna låta Koranen möta vår egen verklighet?)

Mycket av den interna islamiska debatten rör just den här frågan om betydelsen av tids och rums perspektivet, - kan man egentligen tolka - hur ska man tolka - vem har tolkningsföreträde?

Den moderna islamistiska kritiken mot traditionalisterna går ofta ut på att de i alltför hög utsträckning fokuserar på dåtid och brister i samtidsförståelse berättar P. Det är i viss mån riktigt menar han men tillägger att vad som är det viktigaste är egentligen inte det som händer nu utan det som hände då. ”Om Islam är ett andligt budskap så gäller det att fånga denna andlighet i sin renaste form - och den fanns då, när man väl har gjort det så kan man förmedla den in i sin nutid. Det handlar om att tillförskansa sig budskapets kärna och med dess stöd får du då det redskapet, *al-Furqan* - urskiljningen, som är en av Koranens namn. Man lär sig

urskilja vad som är viktigt och vad som är oviktigt, vad som är gott och vad som inte är det och blir genom det människans stöd i mötet med olika aktuella situationer.”

Den absoluta största delen av Koranen handlar inte om förhållanden i samhället utan i mycket större utsträckning betonar det Guds enhet, domedagen, skapelsen, försoningen etc.

Vi, muslimer i världen, befinner sig i den Mekkanska tidsperioden, säger P. Medina blir en konsekvens av Mekka tillägger han. Med detta menar han att så länge muslimerna inte till fullo kan införliva budskapen i de Mekkanska surorna så förblir de där och hänvisar till en fritt citerad vers ur Koranen ”sannerligen ändrar Gud inte tillståndet förrän de ändrat tillståndet inom sig själva”. Allt elände i världen är ytterst beroende av den inre miljöförstörelsen som kommer på grund av att vi brustit i prioriteringen gentemot det som är viktigt fastslår P.

Är då den som var (andligen) död och som Vi väckte till liv och skänkte ljus, med vars hjälp han kan finna sin väg bland människorna, att likställa med den som (omges av) djupt mörker varifrån han inte kan komma ut? (Nej, men) han, liksom (andra) som förnekar sanningen, har fått sina (onda) handlingar framställda i ett fördelaktigt ljus (och kommer därför, som de, inte ut ur mörkret). 6:122

Jag tror, säger P. att om Gud är Gud och Islam är ett universellt budskap så har det relevans för alla människor från profeten Muhammed och ända till tidens slut.

Koranverser.

P. har gjort två val ur Koranen där båda är hämtade ur samma sura, *An-Nur* - Ljus.

Den första är den sk. Ljusversen vilken P. menar berör det som är mycket typiskt för Koranen, ljuset och som visar på den gudomliga gåvan som Gud nedsänt till människan,

Gud är himlarnas och jordens ljus. Hans ljus kan liknas vid en nisch där en lykta står. Lyktan är (omsluten) av glas och glaset lyser med en stjärnas glans. (Det är en lykta) tänd (med olja) från ett välsignat träd, ett olivträd som varken tillhör öst eller väst och vars olja nästan lyser utan att eld har rört vid den. Ljus över ljus!

Gud leder till Sitt ljus den Han vill och därför framställer Han liknelser för människorna. - Gud har kunskap om allt. 24:35

Nischen säger P. symboliserar bröstet förstått så som hjärtats säte, att öppna sitt bröst är något som återkommer ett flertal gånger i Koranen. Glaset symboliserar hjärtat och oljan liknar P. vid Koranen.

Vad **Ljus över ljus** anbelangar så tillhör det ett av de mest mystiska partierna i Koranen säger P. och berättar att som han tolkar det så har det innebörden att allt det vi kan förnimma oss så är Gud mer, det gudomliga ljus han skänkt oss liknar på intet vis det ljus som Gud själv är. Koranen fungerar som Guds ljus som lyser upp människohjärtat, Gud hjälper dig att öppna ditt inre öga som ska ge dig visshet vilket kommer att ge dig möjlighet att handla rätt i livets alla situationer. Människan måste dock ständigt erinra sig Gud genom att sträcka sig mot Honom.

P's andra val ur Koranen berör skapelsen. Ett bra skäl att bli muslim säger P. är att ta konsekvensen av livet som ett mirakel, vilket är något som Islam ständigt betonar. Islams gröna tankevärld var något som hade stort inflytande på att P. sökte sig mot Islam.

Ser du inte att allt och alla i himlarna och på jorden prisar Gud - ja, till och med fåglarna när de sträcker ut vingarna till flykt? Var och en känner sin bön och sin lovsång. Och Gud vet vad de gör. Guds är herraväldet över himlarna och jorden och Gud är färdens mål. Har du inte klart för dig att det är Gud som driver fram molnen och får dem att flyta samman och skocka sig i bankar, till dess regnet ses strömma ned ur deras mitt?

Och Han låter hela berg (av moln), fyllda av hagel, sänka sig från höjden, och (detta hagel) drabbar den ena och skonar den andre, allt enligt Hans vilja; och skenet från Hans blixtrar är nära att förta dem deras syn. Gud låter natt och dag följa på varandra (i jämn rytm); i detta ligger helt visst en lärdom för den som ser klart! Och Gud har skapat alla levande varelser av vatten; bland dem finns de som krälar på sin buk, de som går på två ben och de som går på fyra. Gud skapar vad Han vill - Gud har allt i Sin makt. 24: 41-45

P. kommenterar.

”Allt i skapelsen har ett språk och allt har en förmåga att kommunicera med Gud som också talar till skapelsen på dess eget språk. Vi tror att det bara är vi som känner Gud men det stämmer inte, varje existens prisar Gud, du kanske inte vet att trädet prisar Gud men trädet självt vet det. Medans människan försöker att vara muslim så är stenen det.

Allt handlar om att leva enligt sin fitra, och när vi gör det så stämmer vi in i skapelsens lovsång. Dessa verser är egentligen en hymn till Guds ära, en melodi, en ton, en sång som om man bara lyssnar kan förnimma med sin inre perceptionsförmåga. När man som människa läser Koranen, när man åminner Gud och knyter an till Honom, när man slutar att glömma utan verkligen kommer ihåg vad som är viktigt, det är då man flödar med skapelsen och sjunger på samma frekvens som den. Det är då man gör det man blivit skapt till och blir den man är.”

Denna sång är dock en sång av längtan från de som vill återvända till sitt ursprung, allt i skapelsen är dynamiskt säger P. och all rörelse syftar till att återvända till Gud.

P. håller inte med om att det skulle finnas en motsättning mellan att bejaka skapelsen och samtidigt längta ifrån den, det närmaste vi kan komma Gud är via skapelsen säger P. och citerar den fjärde kalifen Ali ”lev i den här världen som du skulle vilja leva här för evigt, lev för nästa värld som om du skulle dö i morgon”. Människan har en uppgift som hon ska fullborda, att leva här och nu, något man inom sufismen bejakar starkt. Det finns visserligen en dialektik i det här som kan bli problematisk om man hakar upp sig på det säger P. men praktisk sufism har aldrig varit så att man drar sig tillbaka och den är inte en muslim som inte hjälper sin broder.

Al-Zalzalah.

I diskussionen med vissa kristna börjar P. - då de ska framhålla sina egna fördelar så brukar de betona att Jesus död säkerställer en plats i himlen åt den kristne bara han ber om förlåtelse, detta ger en säkerhet menar man. I Islam fortsätter P. är det tvärtom, människan kan aldrig veta, hon måste ständigt leva i osäkerhet inför domedagen. Domedagen har två viktiga aspekter som P. vill peka på.

1. Guds rättvisa - Gud är inte bara kärleksfull, han är rättvis också, jag skulle vilja säga att Gud är mer rättvis än kärleksfull. Det kan inte vara så att en massa goda människor får en massa skit i detta livet medans de onda har det bra - rättvisa handlar om kompensation.

2. Den andra aspekten är att domedagen fungerar som en sporre för människan att ständigt förbereda sig på nästa liv.

Det är så typiskt för Islam säger P. att man trots att det inte är ”religiöst korrekt” ändå betonar domedagen, som ju är en av de mest centrala teman som profeten Muhammed undervisade kring i Mekka. Den som tror på Gud och drar konsekvensen där av han förbereder sig på den yttersta dagen, något P. inte finner svårt att omfatta i sitt eget liv.

Al-Fatihah.

Vad ska man säga om en sura som man upprepar vid minst 17 tillfällen varje dag, frågar sig P. Tar man den på allvar eller blir den endast ett mantra? P. svarar med att det är lite både och, att bara upprepa den som ett mantra ger *baraka* - välsignelse, och fungerar lugnande. Men om man förstår *al-Fatihah* så förstår man Koranen, den kallas inte *Umm al-Kitab* - Bokens moder för intet. Den är otroligt fin, säger P. den är som en bön som inte endast finns med i bönen utan som också fungerar i en mängd sammanhang utanför de rituella där människor möts.

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN!

Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre, den Nåderike, den Barmhärtinge, som allsmäktig råder över Domens dag!

Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.

Led oss på den raka vägen - den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor; inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse! **1:1-7**

P. går sedan igenom suran och kommenterar, han använder sig av både det arabiska ordet och dess svenska översättning.

”Al-Fatihah inleds med en lovprisning av Gud och en beskrivning av skapelsens natur

- *världarnas*, *al-alam* - vilka världar? Jo, alla världar, mikrovärlden, makrovärlden, din värld min värld kosmos djinnerna precis alla världar.

- *Herre, rabb* - den som uppfostrar och tar hand om mig

- *den Nåderike, den Barmhärtinge, ar-rahman ar-rahim* - *rahman* och *rahim* är de mest återkommande benämningarna som Gud använder om sig själv. Den inbördes ordningen i suran på Guds egenbenämningar åskådliggör prioriteringen av Hans kvaliteter, efter *Allah* - Gud, så kommer *ar-rahman* följt av *ar-rahmin*. *Rahman* och *Rahmin* går etymologiskt tillbaka på ordet *rahm* som betyder livmoder. Dessa kvaliteter syftar på den plats där människan är som mest skyddad, mest älskad, mest förväntad. och ordet får symbolisera den otroliga omsorgen som Gud har om människan. Man brukar dela in Guds egennamn i majestätiska och i sköna och 2/3 av orden är sköna och har en feminin klang, *rahman* och *rahim* är de mest feminina av dessa kvaliteter. Vilket är något de som hävdar att Islam är en patriarkalisk religion kan ha i åtanke.

- *allsmäktig* är ett av Guds majestätiska kvaliteter men den föregår som sagt av de två tidigare kvaliteterna.

- *Domens dag* - *Yaumi id-Din*. Domen, det som är jobbigt för människan kommer alltså sist och föregås av nåden, barmhärtingen och allsmäktigheten.

- *Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.* - sedan handlar det om människans rop efter Gud. Man ska inte söka hjälp någon annanstans än hos Gud, det är endast Han som kan hjälpa mig.

- *Led oss på den raka vägen - den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor;* Att bli ledd på den raka vägen innebär inte endast att vi tryggt går på den raka vägen, utan det är på den raka vägen som djävulen angriper människan som mest intensivast. (7:16)

På den raka vägen är då man verkligen behöver hjälp, men det är också genom att kunna hantera dess svårigheter som ger människan nödvändiga färdigheter, dvs. ***Dina gåvor inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse!***

denna rad har ibland lite apologetiskt tolkats som gällande judarna och de kristna, men det stämmer inte. Man bör snarare se det som att det handlar om olika kategorier av människor där den sistnämnda gruppen syftar på de som har gott hjärta men som är förvirrade och därför går fel, medans den förstnämnda syftar på de som vet men som inte gör rätt.

De som har kunskap men som inte följer den drar på sig Guds vrede och de som följer det men som saknar kunskap, de går vilse. Den som döms strängast är den som vet men som är

undfallande gentemot sin kunskap, därför kommer det att vara en muslim som är längst ner i helvetet.”

Al-Fatihah är något som man får en personlig relation till, det som jag tycker bäst om ur den är ***Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp*** säger P. Det är det den kvidande människan med handen på hjärtat i sin ensamhet ropar ut till Gud. Det är viktigt att vi hela tiden vänder oss mot Gud - vi mår som bäst när vi kämpar för att kunna göra det. Håll ständigt fast i Guds rep - inte endast då du är i nöd.

Att läsa *al-Fatihah* är som att smaka det man älskar avslutar P.

Samtal IV.

Bakgrund.

M. är en kvinna i fyrtioårsåldern, hon är mor till tre barn och arbetar inom ett kommunikationsföretag. Hon är muslim sedan sexton år tillbaka, sin konvertering beskriver hon som resultatet av ett eget sökande där en längtan efter logik och ordning var drivande. När hon kom i kontakt med Islam så frapperades hon av att det där fanns möjlighet att få svar på allting, även om det inte var tillgängligt omedelbart. Hon upplevde vidare att Islam erbjöd en trovärdig Gudsbild.

M. har varit ganska aktiv som muslim, både i olika muslimska initiativ och i sammanhang som inte varit exklusivt muslimska men som arbetat för mål som överensstämmer med Islam.

Koranen - vad den är och hur den används.

Koranen är Guds ord till människan som ska tjäna som vägledning åt henne, det är Hans instruktionsbok åt oss svarar M. kortfattat. Koranen har alltid varit den centrala punkten för mig som muslim, även om jag inte använder den varje dag så vet jag att jag kan vända mig till den då jag blir osäker. Jag tycker inte att det är svårt att förhålla mig till en text som jag inte fullt ut förstår då det ju är Guds ord och att de på det viset bär upp sig själva. Koranens egentliga form är den arabiska texten, alla översättningar är att betrakta som tolkningar menar M.

Vad gäller koranens tillgänglighet så har jag alltid hävdat att man ska gå direkt till källan och inte bara läsa vad en massa lärda män anser, även om de ibland har en del klokt att säga. Jag har alltid förhållit mig ganska konkret till Koranen, fortsätter M. - jag läser den direkt och jag tror på Koranen när den säger att den finns till för alla och att alla kan förstå den. Koranen erbjuder alla människor något vid livets alla tillfällen, den erbjuder en obildad beduin något som han kan förstå samtidigt som den erbjuder den intellektuelle något han kan förstå.

Även om det inte låter så vackert så klarar jag av att ta mig igenom den arabiska texten berättar M. - jag brukar använda mig av översättningar där den arabiska texten löper parallellt så att jag kan jämföra. Om det är något jag är osäker på när jag läser så går jag till originaltexten och försöker förstå vad där egentligen står säger M. och fortsätter.

Jag har hittills använt mig av Yusuf Ali´s översättning då den som jag ser det har varit den bästa. Bernströms översättning har ju nyss kommit och jag använder mig delvis av den men den har en stor brist i det att den saknar sökindex vilket gör den opraktisk. När jag söker efter något specifikt parti utifrån en frågeställning jag bär på ur mitt vardagsliv eller om jag ska hålla föredrag eller författa en text så går jag i alla fall till Yusuf Ali´s översättning först.

Annars när jag mer ämnar läsa vissa partier i ett sträck så läser jag Bernströms översättning samtidigt som jag använder mig av den löpande arabiska texten.

Vad gäller Bernströms översättning så anser M. att den är bra framförallt för att han i den tagit hänsyn både till textens språkliga och innehållsmässiga innebörd. För mig har den inneburit att jag förutom att jag själv använder mig av den att jag på ett bättre vis kan ge mina barn en bättre insikt i Koranen säger M. Detta tror hon gäller för många unga då de varit för svaga i arabiska eller inte kunnat tillgodogöra sig den förhållandevis avancerade engelskan i översättningarna. Bernströms översättning har vidare inneburit att hon i sitt informationsarbete kunnat hänvisa till en auktoriserad översättning.

Zetterstéens översättning säger hon sig inte ge mycket för då den är så ojämnt översatt att den är mycket svår att använda sig av.

När det gäller förberedelser så svarar M. att det finns en väldig tradition kring detta men att den i regel mest är kulturellt betingade. Vad henne själv anbelangar så berättar hon - För mig personligen så är det olika hur jag förbereder mig, jag hanterar Koranen varsamt samt ser till att jag är ren om händerna, om jag endast ska slå upp något ur den så nöjer jag mig med detta medans det finns andra tillfällen då jag vill göra *wudú* - rituell tvagning.

När det gäller att läsa, recitera och åhöra Koranen så förstår jag M. såsom att hon läser tyst ur Koranen när den fungerar som instruktionsbok, då hon vill förstå hur hon ska agera i vardagslivets olika situationer. När det gäller recitation så förstår jag det som att det är så hon i stort sett alltid gör när hon annars läser ur Koranen, vid bön, sträckläsning eller memorering etc.

Vad gäller memorering så säger hon att hon tränar genom att läsa texten själv, ibland så lär hon sig ett parti på grund av dess innebörd och ibland så lär hon sig den utan ambition att förstå utan för att hon tycker att den är vacker.

När det gäller åhöran så förklarar M. det med att då hon inte förstår arabiska tillräckligt väl så tar hon mindre fasta på dess innehållsmässiga värde utan låter den vara en andlig, känslomässig skönhetsupplevelse. Det vanligaste sättet som hon åhör Koranen är genom olika inspelningar.

Jag läser tyvärr inte ur Koranen varenda dag under ramadan, vilket profeten uppmanar oss att göra - hem och arbete tar för mycket tid, säger M. Att hitta en bra balans mellan mitt religiösa liv och det krav som det moderna samhället kräver är både lätt och svårt fortsätter hon. Det är lätt på det viset att jag ju ständigt är muslim vilket innebär att jag jämt bär med mig Islam. men å andra sidan så är det svårt att i vår stressade tid få till sånt som att läsa Koranen mer, fasta och bedriva mer omfattande studier något jag skulle vilja.

Mina främsta vägar till fördjupning av Koranen berättar M. går främst via att läsa ur Koranen, att läsa om Koranen och att samtala med andra om frågeställningar jag har kring den. Jag ingår inte i någon slags samtalsgrupp som regelbundet träffas, jag hinner inte.

Korantexter.

M. har valt två verser ur andra suran som följer direkt efter den sk. transversen, hon säger sig ha valt dessa därför att de säger mycket om vad Islam handlar om egentligen.

Tvång skall inte förekomma i trosfrågor. Vad som är rätt handlande är nu klart skilt från fel och synd. Den som förnekar de onda makterna och som tror på Gud, har säkerligen vunnit ett säkert fäste som aldrig ger vika. Gud hör allt, vet allt.

Gud är de troendes Beskyddare. Han leder dem ut ur mörkret till ljuset. Men de som förnekar sanningen har onda makter till beskyddare som leder dem ut ur ljuset och in i mörkret. De har Elden till arvedel och där skall de förbli till evig tid. 2:256:257

Kommande text i detta avsnitt är M's kommentarer på det textutdrag som redovisas.

- ***Tvång skall inte förekomma i trosfrågor.*** Det ska inte finnas något tvång i religionen, även om du utåt agerar som en troende så betyder det inte självklart att du är det i ditt hjärta, därför så fungerar inte tvång. Detta tycker jag är oerhört viktigt, en människas tro är i hög grad hennes eget ansvar.

- ***Vad som är rätt handlande är nu klart skilt från fel och synd.*** Denna mening visar på att den rätta vägen (vilken är den vanligaste översättningen av rätt handlande) är klart åtskild från den felaktiga, även detta är väldigt viktigt i Islam där det ankommer på varje människa att själv kunna urskilja det. Skapelsen är full med bevis för detta, genom den har Gud bevisat sin existens i det hur den är gjord, hur den ser ut och hur den fungerar. Genom detta så har Han vidare visat hur saker och ting hänger ihop, hur allt är beroende av varandra samt hur allt speglar varandra. Detta uttrycker sig även i Hans ord till människan där texten är både logisk och sammanhängande, Koranen är tillräckligt abstrakt för att vara allmängiltig men ändå tillräckligt konkret för att tjäna som vägledning.

- ***vunnit ett säkert fäste som aldrig ger vika.*** Som konvertit får man ofta frågan om man aldrig ångrar sig någon gång, men om man väl har insett det tidigare nämnda så står man väldigt fast. Jag deltog en gång i en diskussionspanel med människor från andra trosinriktningar och där vi fick frågan hur säkra vi var på att det vi trodde på var sant. Det var ingen förutom vi två muslimer som svarade jakande på den frågan, vilket jag tycker är rätt symptomatisk. Även en troende kristen kan uppleva sig som en sökare ibland, vilket jag tror att man skulle få svårt att finna en troende muslim som upplever detsamma.

Det är vad det här orden handlar om.

- ***Gud är de troendes Beskyddare. Han leder dem ut ur mörkret till ljuset.***

Ja, så är det! Den som väljer Gud som beskyddare den får också det bästa beskyddaren och kan alltid räkna med att få vägledning om han behöver det. Som muslim har man den unika möjligheten att när man är svag och djävulen lockar på en så kan man vända sig mot Gud och be om beskydd.

Att befinna sig i mörkret motsvarar inte en sinnesstämning utan innebär du befinner dig i djävulens värld. Djävulen har som uppgift att locka så många han kan bort från den rätta vägen och ner mot helvetet, om människan väljer att låta sig lockas så är det helt hennes eget ansvar och beror på svaghet, ointresse, okunskap eller bristande förstånd. Det går här inte att skylla på djävulen. Det som då återstår för människan är att be Gud om hjälp genom att få förlåtelse.

Al-Zalzalah.

Som muslim så har man ett evigt perspektiv på tillvaron, denna värld är inte den enda världen och slutet på mitt liv i denna värld är inte slutet på mitt liv säger M. Detta gör att man får helt andra perspektiv på saker och ting, det viktigaste är inte att ha det så bra som möjligt här utan det är kanske viktigare att samla på sig så mycket gott att man hamnar i paradiset.

Detta innebär i sin tur att man blir lite mer tålmodig och försiktig, man tänker efter lite mer innan man gör något och frågar sig varför man tänker göra si eller så, det man har med min avsikt att göra säger M.

Domedagen är dagen då jorden går under och allt ska dö för att därefter återuppstå, det är så att säga "en jobbig dag" säger M. men det är inte målet. Domedagen är bara en övergående

period, det som kommer efteråt är det som är det svåra att föreställa sig, det kommer att vara en helt annan typ av liv där vi kommer att leva i en annan form av existens.

Domedagen är det tillfället då vi ska avlägga examen, då blir allt man gjort uppläst för en tillsammans med vilka avsikter man haft för sitt handlande. En aspekt av detta som jag tycker är viktigt säger M. är det sista som står i versen - även det minsta du gjort ska visas upp för dig, ingenting blir fördolt.

Lite av det som är vitsen med Islam är att man ska vara polis åt sig själv säger M. Islam lägger ganska mycket ansvar på individen genom det att hon själv ska se till att hon går på den rätta vägen. På mig har det den effekten i alla fall berättar hon och tillägger att hon tänker ganska mycket på vad som kommer att hända sen.

Al-Fatihah.

Det här är ju en bön som på sätt och vis påminner om Fader Vår säger M. Man erkänner här Guds storhet för att sedan be om vägledning, det är viktigt att alltid komma ihåg att det är Gud som är världens Herre och att det är Honom vi ska be om hjälp och ingen annan.

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN!

Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre, den Nåderike, den Barmhärtige, som allsmäktig råder över Domens dag!

Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.

Led oss på den raka vägen - den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor; inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse! **1:1-7**

(En ganska stor del av suran går åt till en precisering av den hjälp man vill ha så det ger intrycket av att det inte räcker med den raka vägen?)

Det finns ju alltid en massa vägskalet så det finns väl en viss anledning till precisering menar P. det är väl så att det inte är så himla enkelt att veta vilken den rätta vägen är. Om man talar med icketroende så menar de ofta att det räcker med att vara en god människa, men då är man ju tvungen att fråga sig - hur är man det då?

Är man god om man är med och bygger en jättedamm i Kina som dränker en massa byar?

Är man god om man köper adidas skor tillverkade av människor som slitit halvt ihjäl sig för att stödja deras ekonomi?

Det är inte så enkelt att veta vilken den rätta vägen är och det är något som man måste fundera över.

(Kan man tänka sig att denna sura är en dialog där Gud frågar den troende mellan raderna med vad som avses med den rätta vägen?)

Javisst! Koranen uppmuntrar till reflektion, Gud säger till oss att gå ut i världen och se er omkring, då kommer vi att förstå. Det är ju en del av koranens syfte, att försöka förstå texten utifrån sig själv, Gud uppmanar oss i stor utsträckning att tänka själva och att använda oss av vårt förnuft.

Samtid och tillämpning.

Hur fördjupa kunskapen om den vägledning Koranen ger människan rörande hennes eget liv?

Jag är väldigt beroende av mitt förnuft svarar M. och det är främst mitt förnuft som vägleder mig, att läsa Koranen anser jag handla om information, kunskap och insikt.

Den första gången du läser Koranen så kanske du läser främst för att se vad som står där, när du sedan åter läser så gör du kanske det för att försöka förstå vad där står, slutligen så kanske texten ger dig den insikten att du kan se bortom texten och förnimma visheten i den.

Detta är egentligen inte unikt för Koranen fortsätter M. utan det som är unikt är att det finns så starka verktyg i Koranen och att dessa verktyg ser olika ut samt att de finns verktyg för alla människor.

Jag har ingen plan när det gäller Koranen berättar M. utan den finns bakom mig hela tiden så att jag kan ta fram den när jag behöver det. När jag läser Koranen, med jämna eller ojämna mellanrum, så försöker jag att känna efter vad det är jag ska förstå. När det gäller juridiska frågor eller detaljer överhuvudtaget så kan det vara meningsfullt att läsa vad andra skrivit om Koranen, men när det gäller mer generella ämnen så känner jag att jag kan lita på mig själv och min egen tolkning över det jag läser i Koranen säger M.

Jag är väldigt nutidsorienterad och jag ser Koranen som ett väldigt kraftfullt instrument både för individens för samhällets förändring säger M. För mig har det alltid varit viktigt att fråga mig hur jag kan använda Koranen idag. Hur kan jag få till en islamisk tillvaro här och nu med Koranen som grund är något som jag alltid försökt arbeta för. Jag har inte lagt ner så mycket ”krut” på Koranens historia utan mer vänt mig direkt till Koranen och till den tid då den nedsändes. Jag försöker se hur omständigheterna var då, jämföra med hur det är nu och söka efter likheter och skillnader. Jag ställer mig frågan vilken kärnan är i den aktuella uppenbarelsen för att se hur det går att föra över till vår tid.

På frågan om Koranen är nödvändig för att en människa skall leva enligt guds vilja så svarar M. både ja och nej. Man behöver inte vara muslim för att leva efter Guds vilja, om man har en stark känsla för Gud och söker Guds vägledning samtidigt som man har ett starkt förnuft då kan man lista ut nästan allt vad Koranen vill förmedla. (M. vill efter att ha läst igenom texten här lägga till följande ”att man däremot inte är muslim om man inte tror på Gud och profeten Mohammad, så att inte mina ord missförstås”.)

Men all vägledning liksom alla lagar är till för de svaga, för de som inte av egen kraft klarar av att leva efter Guds vilja så fungerar Koranen som stöd avslutar M.

Materialbearbetning.

Intervjukommentar.

Jag kommer inte att i detalj kommentera intervjuerna då det som jag ser det innebär att jag påbörjar datasammanfattningen, något som jag inte kan slutföra inom detta arbetes ram.

En kortare kommentar på intervjuerna vill jag dock ge. Det var fyra stycken intervjuer som genomfördes inom loppet av fem dagar. De tog mellan tre till fem timmar i anspråk och skedde som jag tidigare redovisat i olika typer av lokaler. Intervjuerna skilde sig sinsemellan ganska mycket åt vilket naturligtvis berodde på dess olika omständigheter och deltagare.

I det första och det sista samtalet så var min roll mer aktiv och jag använde mig i ganska stor utsträckning av mitt förberedda frågeformulär. I de två mittersta samtalen så låg initiativet i större utsträckning hos respektive uppgiftsgivare och min roll var här mer lyssnande och försiktigt styrande.

Intervjuerna gick i stort sett bra och var mycket informativa, de har naturligtvis även innehållit sådant som man alltid får räkna med under längre samtal av denna typ t ex. oklarhet i om personen ifråga anser sig representera sig själv eller gör sig till språkrör för en grupp - ett uppenbart motsägelsefullt resonemang som ställer mig som forskare inför frågan om jag ska låta det vara eller försöka få det belyst - återhållsamhet - stora utvecklingar där risken får att

hamna alltför långt ifrån ämnet - att jag själv låser mig i min förståelse och upprepar samma frågeställning samt att jag inte skulle inta en alltför godvillig inställning etc.

En faktor som jag vill nämna men som jag inte för närvarande är i stånd att bedöma betydelsen av berör min egen roll i dessa intervjuer. Jag hade strax innan intervjuerna inför kursansvariga fått ge uttryck och äntligen fått gehör för en längre tids missnöje vad gällde genomförandet av den religionskurs inom vilket detta arbete utförs. Detta innebar i sin tur att en ganska dominerande känsla i mig själv inför dessa intervjuer var att det arbete jag höll på med egentligen inte skulle kunna gå att genomföra på grund av mina egna och andras tidigare försummelser. Jag vet inte i vilken utsträckning detta påverkade intervjuerna, vi bär ju alla våra bördor in i de möten vi står inför och jag vill inte reducera resultatet av intervjun till enbart ståendes i relation till detta. Men det berör helt klart materialet i någon mening, däremot har jag svårt att bedöma i vilket hänseende och i vilken utsträckning.

Samtalsreferaten.

Intervjuerna följdes av en lång och föga munter period som bestod i att lyssna igenom ljudkassetter och anteckna det mesta som sades. Efter att detta var gjort så följde en slags grovredigering av samtalet där jag försökte sammanfatta så väl jag förmådde både vad som s.a.s. men även det som avsågs. Det är i denna fas som min roll som forskare har störst inflytande, vad väljer jag ska få stanna kvar och hur väljer jag att disponera det som sagts är frågor som inte är enkla att uppriktigt svara på. Det som var min intention under redigeringsarbetet var att på ett berättande vis kunna återge en beskrivning över hur respektive samtal. Jag har valt att i så stor utsträckning som möjligt lyfta ur mina frågeställningar ur referatet och istället valt att återge det som sagts i sammanfattande form ofta samlade i teman, vilka i regel följer samtalets normala förlopp. Mina egna kommentarer under samtalet är också ganska sparsamt förekommande och har oftast syftet att förklara en speciell omständighet. Ibland har jag valt att låta en person tala under en längre period i jag form utan att ange det mer än inledningsvis, då med kursivt textsnitt. Anledningen till det har varit att låta personen tala i ett sträck utan en mängd hänvisningar gällande syftningar från min sida då det motsvarade samtalets karaktär.

Efter en råredigering så skrev jag ut texten, läste igenom den och redigerade den ytterligare genom att göra texten tydligare. Efter denna redigering så sände jag ut samtalsreferaten till den av de intervjuade som det berörde och bad om kommentarer.

Efter två veckor så hade jag talat med alla och samtliga hade vissa kommentarer men var i stort sett nöjda och sa sig acceptera respektive referat. Kommentarererna rörde sig i första samtalet om ett sakfel, i samtal III om ett antal stavfel rörande olika termer, i samtal II och samtal IV. ville båda ha ändringar tillstånd rörande själva innehållet. Dessa var dock av sådan art att det inte var i konflikt med min uppfattning av samtalet vilket gjorde att jag ändrade i referaten istället för att yrka på att de skulle tillfoga en kompletterande text som vår principiella överenskommelse var. Ytterligare en redigering gjordes framförallt i syfte att förbättra läsbarheten och gällde många gånger otydligheter i syftningar. Efter detta var samtalsreferaten att betrakta som klara.

Sanningens ögonblick - en utvärdering.

Inledning.

Ja, så står jag då med resultatet av en hel termins ansträngningar och känner ett starkt stråk av att "blev det inte mer än så här?". Jag har lyckas genomföra ett antal intervjuer och återge

dessa, men sedan då? Jag har inte lyckats komma fram till det som är den kvalitativa undersökningens mål, en begrepps bildning bestående av de kvaliteter som täcker in den företeelse som jag studerat.

Jag sätter punkt för mitt arbete med att försöka diskutera vissa moment i arbetet som jag anser varit bristfälliga och låta denna utvärdering visa på en möjlighet hur arbetet kunde gå vidare. Som stöd för min utvärdering så använder jag mig av Bo Eneroths metodbok "Hur mäter man vackert - grundbok i kvalitativ metod" (1986).

Frågeställningen.

Att beröra frågeställningen är oundvikligt, det borde ha varit uppenbart redan inledningsvis att den var alldeles för vid till sitt omfång, men hur skulle jag avgränsa mig. En avgränsning av vilka som skulle beröras känns för mig som en självklarhet, däremot så har jag svårare att acceptera att även frågan vad uppsatsen skulle behandla skulle vara föremål för begränsningar. Men jag inser att det var nödvändigt.

Samtidigt så finns det i det kvalitativa arbetssättet utrymme för självkorrigering vilket ger möjlighet till en högre grad av precisering av den frågeställning man egentligen arbetar med. Den frågeställning som jag initialt hade var trots allt den som fångade mitt intresse och är genom detta betydelsefull, så om jag skall vara noggrann så var den största bristen inte frågeställningens ursprungliga vidd utan snarare att jag inte uppdaterade den då jag insåg mina begränsade möjligheter att omfatta den.

En stor orsak till att det blivit på detta viset får tillskrivas min bristande teoretiska förankring.

Urvalet.

En kvalitativ metod har som mål att beskriva en företeelses kvaliteter för att med hjälp av dessa kunna ge företeelsen ett begreppsligt sammanhang som den kan förstås i. (Eneroth s.47 1986).

Den fråga som står på tur är var man bör söka efter dessa kvaliteter. Enligt Eneroth är det av avgörande betydelse för den kvalitativa metoden att den i sitt urvalsförfarande strävar efter att maximera olikheterna hos fallen i urvalet samt att man även försöker sträva efter att maximera de ovidkommande variabelernas inflytande (Eneroth s.65 1986).

Jag har tidigare under avsnittet "uppgiftsgivarna" redovisat för hur jag resonerat i förhållande till mitt urval, där jag kommer fram till något jag kallar för ett ändamålsinriktat ickesannolikhets urval, ett begrepp som jag hämtat från Sharron B. Merriams "Fallstudien som forskningsmetod" (1994).

Hur förhåller sig mitt urvalsförfarande till det som Eneroth föreslår? Trots att Merriam hävdar (Merriam s.65. 1994) att den lämpligaste urvalsmetoden för den kvalitativa fallstudien är ett icke-sannolikhetsurval så är den som jag förstår det inte helt överensstämmande med de krav Eneroth har på maximerandet av olikheter i fallen som han menar man försäkras sig om genom vad han kallar taktiska urval vilka innebär att man just arbetar med sannolikhetsbegreppet för att få så stor spridning som möjligt på urvalet. Jag har visserligen haft en viss strävan efter spridning men samtidigt inte kunnat genomskåda hur jag skulle kunna göra det i sådan utsträckning att det skulle kunna betecknas som taktiska urval. Jag har i det avseendet låtit slumpan avgöra urvalet vilket resulterat i en till viss del homogen grupp med begränsad spridning. Det finns naturligtvis orsaker till detta, bland annat att den datainsamlingsmetod jag valt var intervjuer, vilket alla är inte intresserade av att delta i. Jag har även beskrivit den tveksamhet som jag upplevde bland konverterade muslimer att delta i olika forskningssammanhang vilket ytterligare begränsar urvalet.

Dessa begränsningar rör det jag kallar ickesannolikhetsurvalet och förutom en eventuell kritik gentemot användandet av denna urvalsmetod så ser jag det som bristfälligt att följderna av urvalsförfarandet inte avspeglar sig i frågeställningen.

Vad gäller det ändamålsinriktade urvalet så blir kritiken mot urvalet skarpare, mitt önskemål då det gäller de som skulle delta i intervjuerna var att de skulle ha varit muslimer i minst fem år, detta motiverade jag med att det skulle öka möjligheten till reflektion över det egna förhållandet till texten. En ur ett visst perspektiv ganska förståelig hållning men man måste fråga sig hur den motiveras i förhållande till frågeställningen - varför utesluta nyligen konverterade muslimers erfarenheter till frågeställningen? Detta leder även till frågan i vilken utsträckning jag lyckats följa upp min egen begränsning framöver i arbetet.

En ytterligare begränsning har gjorts som jag ej tagit hänsyn till och har sin orsak i de begränsade resurser som en studerande som jag har, alla uppgiftsgivarna är hämtade från Stockholm/Uppsala området.

Med bibehållen frågeställning så måste urvalet av uppgiftsgivare breddas betydligt, det som annars återstår är att frågeställningen avgränsas framförallt i hänseende till vilka företeelsen avser.

Jag vill avsluta urvalsresonemanget med att säga att trots att Eneroth varit behjälplig med att belysa brister i mitt urvalsförfarande så kan jag inte låta bli en stilla undran om inte Eneroth i sin tur i alltför stor utsträckning betonar betydelsen av att kvantifiera antalet kvaliteter hos en företeelse.

Datainsamlingen.

Ja då är vi framme vid datainsamlingen, vad kan Eneroth ha att säga om den?

Jag tar upp två aspekter som han nämner.

- Han menar att man vid datainsamlandet bör sträva efter att utnyttja det han kallar för metodens mångtydighet (Eneroth s. 67 1986), med det avser han möjligheten att genom att olika personer kan uppfatta samma frågeställning på olika vis vara beredd på att följa upp detta under samtalet.

- Vidare så menar han att man ska utnyttja samspelet mellan användare och metod maximalt, vilket innebär att jag på ett medvetet sätt bör maximera användandet av min personliga lämplighet i förhållande till de datainsamlingstekniker jag har att förfoga över för att få tillgång till så stort urval av data som möjligt.

Mitt datainsamlade har varit helt hänvisad till intervjuer eller samtal beroende på hur man betraktar dem. Intervjuer är endast en av många olika sätt att inhämta data och jag bör ställa mig frågan om det är en tillfredsställande teknik med hänsyn taget till frågeställningen.

På detta vill jag svara att jag är förhållandevis nöjd med valet av intervjuer som teknik att samla in data med, men att det finns nackdelar, som mitt stora beroendet av dessa intervjuer.

Jag anser att genom att använda mig av intervjuer så har jag förutom att ta hänsyn till att jag har lätt att tala med människor även genom mina förberedande studier i och ur Koranen haft en god möjlighet att både uppmärksamma och följa upp olika svarsalternativ som kan uppstå under intervjun. Jag har med andra ord en god beredskap vad gäller att utnyttja metodens mångtydighet.

Vad som däremot kan vara en brist är att då jag berör tillgodogörandet av Koranen ur så olika aspekter så är jag ändå hänvisad till det som min uppgiftsgivare kan verbalisera eller

som kan bli aktuellt att ta upp under en intervju. Något som var genomgående under intervjuerna var att det var svårt att beröra Koranens rituella innebörd på ett adekvat vis. Jag skulle kunna tänka mig att det kan vara värdefullt att följa upp intervjuerna genom att försöka närvara vid tillfällen då Koranen brukas och i det sammanhanget ta upp vissa frågeställningar.

En aspekt av datainsamlandet som jag däremot är kritisk mot är att jag endast genomfört ett intervju med var och en och dessutom under en kort tidsföljd. Detta har gjort att jag inte haft möjlighet att följa upp vissa frågeställningar eller kunnat erbjuda möjlighet till den fördjupning som eftertanken kan ge. Vidare så har jag inte kunnat utnyttja de tidigare gjorda intervjuerna vid de olika intervjutillfällena då tiden dem emellan var för kort. Detta för inverkan på den processkunskap som jag uppmuntras i inom den kvalitativa forskningen.

Eneroth berör även det han kallar intersubjektiviteten samt vad han kallar precisionsproblemet. Vad det första anbelangar så innebär det möjligheten för dig som läser att förstå hur jag kommit fram till de data jag säger mig ha kommit fram till, det borde i mitt fall vara överskådligt. Vad gäller precisionsproblemet så berör det förståelsedjupet i de datamängden. Där anser jag för det första att mina förberedelser av intervjuerna är till fördel vad gäller förståelsedjupet. För det andra så blir det som under urvalsförfarandet var en nackdel, det begränsade urvalet, här en fördel då det ger möjlighet till att på ett balanserat vis belysa olika frågeställningar. Nackdelen vad gäller precisionsaspekten är att jag inte följt upp samtalen i någon större utsträckning.

Datasammanfattning.

Då jag nu under arbetet inte visat på en enda kvalitet av den företeelse jag studerat så finns det följaktligen heller inte något möjlighet att belysa denna företeelse begreppsligt. En uppenbar brist som ifrågasätter motivationen till att överhuvudtaget presentera detta arbete. Jag kan endast konstatera att jag inte nådde fram.

Jag väljer att under denna rubrik diskutera mina samtalsreferat som jag betraktar som uppsatsens värdefullaste element, samt möjligheten att gå vidare med hänsyn taget att det ser ut som det gör.

Jag har redan tidigare redovisat för hur samtalsredigeringen förlöpte och vill till detta endast tillägga att jag under det arbetet inte tagit hänsyn till något teoretiskt perspektiv, vars innebörd jag snart kommer till. Detta skulle i och för sig inte spela någon roll vid ett vanligt förfarande då samtalsredigeringen inte inneburit att jag inte har tillgång till den sammanlagda datamängden. Men under rådande omständigheter så kommer dessa referat ändå att få ett visst inflytande då de kommer vara det enda påtagliga uttrycket i denna uppsats över hur konverterade muslimer i Sverige tillgodör sig Koranen.

Som läsaren säkert uppmärksammat så har jag i hög grad fokuserat kring intervjuerna och referaten av dessa. Att jag är tvungen att få tillgång till direkta källmaterial finns väl inte så mycket att tillägga om men det väcks en fråga inom mig om det finns ytterligare ett skäl till att jag inte nått fram. Eneroth tar upp något som han kallar subjekt-subjekt modellen där han säger ”i samma ögonblick som forskaren konfronteras med det undersökta så kommer det enligt helhetsperspektivet att tillsammans bilda ett sammanhang där ingen av dem kommer att vara oberörd och självständig”.
(Eneroth s.81 1986)

Jag kan inte undgå att känna att detta berör mig och jag ställer mig frågan om detta kan vara ett element i att jag haft svårt att komma vidare, har jag "going native"? En viss distansering är vilket fall som helst nödvändigt och jag ser denna utvärderingsfas som ett lämpligt redskap för detta.

"Som ett resultat av vår datainsamling finns nu framför oss ett närmast oöverskådligt myller av sinnesdata och förståelsedata, en ogenomtränglig datamängd som vårt medvetande omöjligt kan omfamna i dess helhet. Vare sig det sker medvetet eller omedvetet måste vi därför ta fasta på vissa data och låta andra blekna bort". (Eneroth s.123 1986)

Detta är vad Eneroth har att säga vad gäller att välja ett teoretiskt perspektiv då det gäller att sortera bland sina data. Han nämner tre övergripande teoretiska perspektiv vilka han kallar det statiska - det dynamiska - det teleologiska, dessa teoretiska perspektiv föregår själva begreppsbyggnaden. Jag måste säga att jag finner detta skede inspirerande, det är genom att här välja perspektiv som jag avgör vad som kommer att lyftas fram.

Jag avhåller mig däremot från någon närmare genomgång av dessa utan nöjer mig med att ange en eventuell möjlig väg att fortsätta arbetet på.

I det alternativet så avgränsar jag frågeställningen med hänsyn taget till urvalsförfarandet och datainsamlandet så att ett genomförande blir realistiskt.

Jag går igenom materialet ur ett statistiskt perspektiv där jag försöker sträva efter att kunna urskilja det varaktiga hos en företeelse. Jag får efter detta göra en uppskattning i vilken utsträckning jag behöver komplettera mitt datamaterial. Jag kan efter detta skapa en begreppsmodell efter det Eneroth kallar idealtypsmetoden vilken går ut på att genom att försöka ringa in olika närgränsande kvaliteter försöka konstruera en "fantombild" av olika typförhållanden som belyser företeelsen i olika variationer.

Jag har därmed ett antal bilder som belyser hur konverterade muslimer tillgodogör sig Koranen och till vilka jag kan dra vissa slutsatser kring vilka kan ligga till grund för en hypotesbildning som skulle kunna verifieras eller falsifieras genom en kvantitativ undersökning.

Jag avslutar min utvärdering här och konstaterar att arbetet inte kommer att fortlöpa längre än hit. Med ett litet svep med tidens trollspö så förvandlas detta arbete till på sin höjd sekundärmaterial, vilket ställer helt andra krav än det ovan redovisade vad gäller hur det ska brukas. Jag vill dock slutligen tillägga att även om jag stundtals låtit dyster vad gäller min uppsats så vill jag framhålla att jag är väldigt tacksam för att fått möjlighet att tillbringa så lång tid i och omkring Koranen samt att fått ynnesten att fått föra samtal med människor rörande deras tro. Vad gäller vetenskapsteori och metod så får jag väl se det som att det är av misstagen man lär sig.

***Med Koranen uppenbarar Vi det som är läkedom och nåd för den troende,
men för syndarnas del (påskynda det) bara deras marsch mot undergången.
Visar Vi människan välvilja vänder hon Oss ryggen och drar sig stolt undan,
och drabbas hon av ett ont blir hon ett rov för förtvivlan.
Säg: "Var och en har sitt (särskilda) tillvägagångssätt och din Herre vet bäst
vem som följer en rak väg."***

17:82-84

Referenser:

- Ali, A.Y. (övers.) (1987) *The Quran, text, translation and commentary* New York: Tahrike Tarsile Quran Inc.
- Ayoub, Mahmoud (1984) *The Qur'an and its interpreters* Albany: State university of New York Press.
- Bernström, M.K. (övers.) (1998) *Koranens budskap* Stockholm :Proprius förlag AB.
- Blachère, R. (1994) *Koranen*. Lund: Alhambra förlag AB.
- Bosworth, C.E - van Donzel - Lewis, B - Pellat, Ch (red.) (1986) *The encyclopedia of Islam*. Leiden: Brill.
- von Denffer, A. (1985) *Ulum al-Quran an introduction to the Science of the Quran* The Islamic Foundation: Leicester.
- Eliade, M. (red) (1987) *The encyclopedia of religion* New York: Macmillan.
- Eneroth, Bo (1986) *Hur mäter man "vackert"?* - *Grundbok i kvalitativ metod*. Stockholm: Akademitlitteratur.
- Goldziher, I. (1915) *Islam - fordom och nu, studier i korantolkningens historia* Stockholm: Hugo Gebers förlag
- H. (1999) muntlig kommunikation.
- Hedín, C. (1996) *Islam enligt Koranen*. Lund: Alhambra.
- Hjärpe, J. (1999) Höjdpunkt i islams försvenskning. *Sydsvenska Dagbladet*. 99-01-08 s.A4
- Hultkrantz, Å. (1973) *Metodvägar inom den jämförande religionsforskningen*. Stockholm: Esselte Studium AB
- Jensen, M.K (1995) *Kvalitativ metoder för samhälls- och beteendevetare* Lund: Studentlitteratur
- van der Kooij, A.- van der Toorn, K.(red) (1998) *Canonization and decanonization* Koninklijke Brill NV: Leiden
- M. (1999) muntlig kommunikation.
- Merriam, S. (1994) *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Murad, K. (1997/1405AH) *Way to the Quran* The Islamic Foundation: Leicester.
- P. (1999) muntlig kommunikation.
- Phillips, Abu Ameenah Bilal. (1997) *Usul at-Tafseer - the methodology of Qur'aanic explanation*. Sharjah - United Arab Emirates: Dar Al Fatah.
- U. (1999) muntlig kommunikation.
- Zetterstéen, K.V. (övers.) (1979) *Koranen* Stockholm: Wahlström&Widstrand.

Frågeformulär.

Detta är en välsignad Skrift som Vi har uppenbarat för dig, (Muhammad). Människorna bör tänka över dess budskap och lägga dem på minnet, om de har förstånd. 38:29

1. - Vad är Koranen för något?

Skulle du kunna definiera Koranen?

2. - Vilka utgåvor av Koranen använder du dig av?

Vilken är deras inbördes skillnader och vilken inbördes status har de?

Tarjana - översättningar

3. - Hur förvarar du dessa?

4. - Hur förbereder du dig innan du använder dig av dem?

renhet, niyya - syfte, hanterandet av texten, qalb - det inre självet delaktighet, etc.

5. - Att läsa ur-i/åhöra Koranen - skulle man kunna kalla det en kommunikation mellan Gud och dig? Tilawah - "följa med - komma nära"

6. - Vilken funktion har den arabiska texten för dig när du tillgodogör dig Koranen?

Vi har utformat den som en förkunnelse på det arabiska språket för att ni helt och fullt ska förstå (dess budskap). 43:3

7. - Hur upplever du Koranens tillgänglighet för dig?

Med tanke på Koranen både språkligt och tolkningsmässigt kräver kunskaper som inte är självklara så har jag under arbetets gång ibland funderat över Koranens tillgänglighet.

8. - Vad har Bernströms översättning av Koranen till svenska inneburit för dig?

9. - Med tanke på det positiva bemötandet som Bernströms översättning har fått bland muslimer, vilket bl.a. står i relation till ett utbrett missnöje med tidigare översättningar, så har jag ställt mig frågan över hur svensktalande muslimer tillgodogjort sig de tidigare översättningar.

Har tidigare översättningar, t ex. Zetterstéens, mer haft funktionen av "uppslagsbok" än att den fyllt en funktion syftande till fördjupad förståelse av Koranen.

11. - Att recitera ur Koranen - berätta vad som utmärker, i vilket sammanhang, vilket språk och vad skiljer, när - salat, fredagsbön, ramadan, vid kris eller annat tillfälle, själv eller i grupp etc. al-qiraa, Tajwid

Skynda inte på din tunga (när du vill återge uppenbarelsens ord) för att snabbt få fram allt! Det ankommer på Oss att samla det (i ditt hjärta) och att vaka över att läsningen (blir den rätta) 75:16-17

12. - Att åhöra recitation ur Koranen - berättase ovan.....

responderar du på den lästa texten med ord eller rörelser eller annat (av hjärtat med kroppen)
Samtalar du med Gud

När Vi läser upp dem (för dig Muhammad), följ då uppmärksamt med i läsningen; sedan är det Vår sak att göra dess mening klar. 75:18-19

13. - Att läsa ur Koranen - berättase ovan.....

14. Att memorera Koranen, hifz - berätta.....

15. - I vilka situationer i livet förutom de tidigare nämnda använder du dig av Koranen och i så fall hur?

Under duá - hur använder du Koranen då?

Hur väljer du stycken och vilka väljer du?

Istikhárah - att slumpmässigt slå i koranen för att lösa problem med Guds hjälp eller få vägledning för framtiden.

Koranen vid fara - att ge extra styrka då så behövs.

16. Vad innebär det för dig att förstå Koranen? Tafsir och Tawil.

17. - Hur fördjupar du dina kunskaper om Koranen? **ulum al-Quran, auktoritet i den fysiska** närheten, genom egen - gemensamma studier, studier rörande inom andra områden etc.

18. - Låt oss tala om ditt val ur Koranen!

19. - Låt oss tala om al-Fatihah!

20. - Låt oss tala om al-Zalzalah! den yttersta dagen är ett mycket centralt tema i Koranen, hur förstår du det och vad innebär det för dig i ditt eget liv?

21. - Hur fördjupar du kunskapen om den vägledning Koranen ger dig rörande ditt liv? hjälper koranen dig att känna dig själv? beskriv hur det visat sig i ditt liv?

Koranens tydliga budskap och dess dolda

Gud har (steg för steg) uppenbarat det skönaste budskap, en Skrift vars olika delar (binds samman av) inre överensstämmelse och där sanningarna framställs i motsatspar. (Dess högstämda ordalag) framkallar rysningar i huden hos dem som fruktar sin Herre; men därefter mjuknar den och deras hjärtan (öppnar sig) inför påminnelsen om Gud. Med denna (Skrift) vägleder Gud den Han vill; men den som Gud låter gå vilse finner ingen som leder honom på rätt väg.

39:23

22. Koranen förmedlades till människorna under 23 år i etapper el. segmenterad form, man skulle kunna tänka sig att ett av skälen till detta var en slags ”pedagogisk metodik” vilken tog hänsyn till människorna och omständigheterna.

I vilken utsträckning tar du själv hänsyn till din förmåga och din samtid vid din förståelse av Koranen?

Skilnad i Mekkinska och Medinska ayor, initialt stor betoning på Guds enhet och närvaro, i uppbyggelse syfte för att stärka iman, sällan konkreta vad gäller tillämpning.

Rörande Islams fem pelare så betonas Iman starkt i början, först efter ca tio år bestäms salat efter Muhammeds himmelfärd (även om man tidigare utfört regelbunden bön), ett par år efter hijra betonas zakat och fastan och först på slutet av Muhammeds liv talas det om vallfärd.

23. ”Vi måste låta varje ord hos Koranen möta vår egen verklighet och våra angelägenheter genom att överbrygga tiden, kulturen och förändringarnas barriär?” Khurram Murad

- Vilka metoder använder man idag för att förstå samtiden och människors situation när det gäller hur Koranen ska tillämpas? - Koranen som evig, samtidigt som den tydligt tar hänsyn till det kontextuella sammanhanget den nedsändes i. Man har ju inom Islam en stark tradition att förankra tolkningar av Koranen bakåt i förhållande till tidigare uttolkare, i syfte att förstå Koranen i det kontextuella sammanhang den uppenbarades.

24. - Kan du beskriva hur du anpassar ditt liv i förhållande till Koranen?

25. - Kan du beskriva hur en fördjupad förståelse av Koranen inverkar på denna anpassning?

26. - Uttrycket en ”gående” Koran - kommentera!
att recitera koranen genom sina handlingar

27. - Är Koranen nödvändig för att en människa skall kunna leva enligt Guds vilja?
vägledningen genom skapelsen, till det judiska folket etc.

Har de (som nu förnekar sanningen) aldrig begett sig ut i världen, så att deras hjärtan fått lära sig att förstå och deras öron att höra? Det är inte deras ögon som är blinda, nej, det är hjärtana i deras bröst! 22:46

Denna (Skrift) är en uppenbarelse från världarnas Herre; ingivelsens trogna ande har stigit ned (och ingjutit) den i ditt hjärta, för att du skall vara en av varnarna (och varna) på ren och klar arabiska. Dess (sanning) fanns helt visst i äldre tiders böcker med nedtecknad gudomlig visdom. 26:192-196

28. I vilket avseende har Koranen störst betydelse för dig?

Det är Han som har uppenbarat för dig denna Skrift, där det finns fast och klart formulerade budskap - de utgör dess kärna - och andra som är framställda i bilder. Men de vilkas hjärtan har farit vilse går efter sådant i Skriften som har framställts i bild, när de försöker så split och förvirring genom (godtycklig) tolkning av dess innersta mening - dess innersta mening känner ingen utom Gud. - De vilkas kunskap är fast och djupt rotad säger "Vi tror på denna (Skrift); allt är från vår Herre. Men ingen ägnar eftertanke åt (och tar varning av) detta utom de som har förstånd." 3:7

~~~~~